

patika

3 Lira

www.patikaekoloji.org

Sayı 2 Nisan 2015



**YAŞAMI YOK EDEN
ENERJİLERE HAYIR**





2

Neden Çevreci Değiliz?



4

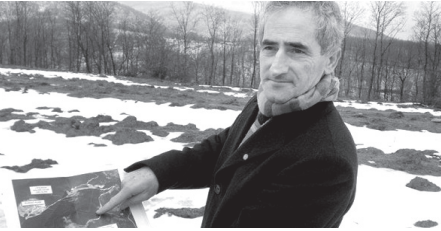
2 idi 4 oldu

T.C'nin Nükleer Sevdası Nereden Geliyor?



18

**Sosyal Darwinizm mi?
Karşılıklı Yardımlaşma mı?**



22

Yalova Taş Ocağı İstemiyor



26

Rüzgar Neyi "Sürdürüyor"?



36

**Küresel Kapitalizmin
'Kıskacında' Tarım**



38

Viviseksiyon Kozmetik

Neden Çevreci Değiliz?

Alp Temiz

Özel sektör olsun kamu kurumları olsun her yerde çevrecilik propagandalarıyla karşılaşıyoruz. Kendini "çevrecinin daniskası" ilan edenlerin önünü almak ise neredeyse imkansız. Şöyle bir üstünkörü bakıldığında bile artık sadece küresel çevreci örgütlenmeler, dernek ve vakıfların dilinde olmadığına şahit oluyoruz çevrecilik argümanının. Dikkat edilirse bu Greenpeace, WWF, TEMA gibi yerel ve küresel Truva atı sivil toplum kuruluşlarının devlet ve şirket fonlarıyla yürüttükleri kampanyalar artık kamu spotlarıyla da desteklenir hale geldi.

Aslında bu durumun birdenbire ortaya çıkmadığı, devletin çevreci yaklaşımının 1991 yılından beri bakanlık düzeyinde benimsendiği görülmektedir. 2003 yılına kadar Çevre Bakanlığı, sonra Çevre ve Orman Bakanlığı, 2011 yılından sonra da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na varana dek devlet çevreciliğini ispatlamıştır.

Dahası, çevre öyle bir olgudur ki mühendisliğine dahi ihtiyaç duyulmuştur. Zira mühendis, TDK tanımına göre de "İnsanların her türlü ihtiyacını karşılamaya dayalı ... gibi teknik ve sosyal alanlarda uzmanlaşmış, belli bir eğitim görmüş kimse"dir.[i] Dolayısıyla mühendislik işi de insanların ihtiyacını karşılamak üzere teknik uzmanlıklarla yapılan eylemlerdir. Öte yandan düşünülürse insanın kendi dışındaki varlıklara duyumsadığı bu yaklaşım da bir nevi sosyal mühendislik çalışmasının başarısını göstermektedir.

Çevrecilik yalnız yönetsel alandaki kavramlarla karşımıza çıkmıyor. Dünya Çevre Günü, Çevre Sektörü, Ulusal Çevre Stratejisi ve Eylem Planı...

Oysa sonsuz tüketime, bencilce üretime, kapitalizme hatta insanmerkezciliğe dahi karşı olsun; pek çok kişi, kendisinin üstte adı geçenlerden daha çevreci olduğunu, hatta gerçek çevrecinin kendisi olduğunu iddia edecektir. Öte yandan muktedirler ise asıl çevrecinin kendileri olduğunu "ben çevrecinin daniskasıyım" sözle-

riyle ifade edecektir. Biz ise gerçek çevrecinin kim olduğunu, çevreciliğin aslında ne anlam ifade ettiğini anlamak için şu soruyu soralım:

Çevrecilik Kavramı Kaynağını Nereden Alıyor?

Batı felsefi geleneğinde insanlar ile doğadaki diğer varlıklar arasında doğrudan bir ahlaki ilişkiye rastlamak çok kolay değildir. Ahlaki olan iki insan arasında gerçekleşen durumların değerlendirilmesinde aranır. Yani bu gelenekte genellikle insanların diğer insanlarla kurduğu ilişkilerde etik değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu durum Batı felsefesinin etik yaklaşımlarının antroposantrik yani insanmerkezcil temelde şekillendiğini gösterir.

Batı felsefi geleneğinde insanlar ile doğadaki diğer varlıklar arasında doğrudan bir ahlaki ilişkiye rastlamak çok kolay değildir. Ahlaki olan iki insan arasında gerçekleşen durumların değerlendirilmesinde aranır. Yani bu gelenekte genellikle insanların diğer insanlarla kurduğu ilişkilerde etik değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu durum Batı felsefesinin etik yaklaşımlarının antroposantrik yani insanmerkezcil temelde şekillendiğini gösterir.

Bu bakış açısı uzun bir zaman boyunca insanın diğer varlıklarla kurduğu ilişkilerde açığa çıkan etik problemlerin, problemi yaratan eylemlerden diğer insanların nasıl etkileneceğini tartışmakla sınırlıydı.

Analitik zekanın etkinliğini artırmasıyla eylemlerin doğuracağı sonuçlar ve birbirini tetikleyen olaylardan açığa çıkan yeni etkileşimler zaman içerisinde insanların kendi dışındaki varlıklara dair de endişeler ortaya koymalarına

yol açtı. Artık insanlar her ne kadar kendi dışındaki varlıkları umursamasalar da ileride karşılaşacakları tepkiyi öngörerek etkilerini yeniden gözden geçirme davranışına meyletmeye başladılar.

Albert Einstein'ın söylediği rivayet edilen bir söz bu gelişmeyi açıklamak için kullanılabilecek örneklerden belki de en iyisidir:

"Eğer arılar yeryüzünden yok olursa, insanların hayatta kalabilmek için yalnızca dört yılı kalır."

Uzun erimli ve dolaylı ihtiyatlılıkların çevrecilik algısının temelini oluşturduğu bu örnekte açıkça görülmektedir. Çevreye dair gelişen bu duyarlılığın özünde yine bencillik barındırdığı açıktır.

İnsanın kendi dışındakilere bu örnekteki ne benzer yaklaşımları aslen insan ve doğanın iki ayrışık özne olduğu ön kabulü ile ortaya çıkmaktadır.

İnsanın doğadaki diğer varlıklardan ayrışık olduğu düşüncesi oldukça geniş bir yelpazede ifade bulabilir. Bu yelpaze "dünyadaki her şeyin insanın hizmetine yaratıldığı" yaklaşımından, "evrimsel olarak en gelişmiş olan türün, insanın, diğer varlıkları dilediğince kullanma hakkına sahip olduğu" yaklaşımına değin çeşitlilik gösterebilmektedir. Görüldüğü gibi bu bencilliğin kaynağı ne salt dinlerdir ne de salt sosyal darwinizmdir. Her ikisinin de, bencilliğin teorize edilmesinde birbirinden daha üstün olduğu çetli dönemler mevcuttur.

Ana akım felsefi yaklaşımın temellendiği Batı felsefesi mevzu bahis antroposentrik bakış açısının köklerinin incelenmesinde iyi bir başlangıç oluşturacaktır. Zira çevrecilik olgusunun Batı düşünsel dünyasının bir kavramı olduğu göz önünde bulundurulduğunda neden doğu ya da bir başka perspektif üzerinden değerlendirilmemiz garip görünmeyecektir.

Batı felsefesinin insan dışı varlıklara bakışının nerelerden temellendiğini anlamak için Aristoteles iyi bir başvuru odağı olabilir.

"Bitkiler hayvanlar için vardır. Diğer bütün hayvanlar insan için vardır, evcil hayvanlar insa-

nın onların gücünden yararlanması ve insanlara gıda sağlamak için vardır. Gıda olarak kullanılan hayvanlar da, onlardan yapılan aletlerin ve giysilerin insana fayda sağlaması için vardır."[ii]

Bu yaklaşım açıkça varoluşsal olarak insan dışı varlıkların insana hizmet ereği ile var oldukları iddiasını ortaya koymaktadır. Öyle ki bu bakış açısı zaman içerisinde kalıplaşmış bir gerçeklik haline dönüşmüştür.

Kutsal Kitap'ta yer alan ifadeler hayvanların ve bitkilerin insanların hizmetine yaratıldığını söylemektedir:

"Yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümü sizden korkup ürkecek. Yeryüzündeki bütün canlılar, denizdeki bütün balıklar sizin yönetiminize verilmiştir." [iii]

"Bütün canlılar size yiyecek olacak. Yeşil bitkiler gibi, hepsini size veriyorum." [iv]

"Hayvanlar için yeşil ot çıkarır, İnsanlar yararlansın diye bitkiler verirsin." [v]

Kutsal Kitap'ta yer alan bu görüşler, sonrasında etkilediği Thomas Aquinas'ın görüşlerine de şöyle etki edecektir:

"Vahşi hayvanları öldürmenin bir günah olduğunu söyleyenlerin yanlısını çürütüyoruz. Çünkü ilahi düzene göre, hayvanlar eşyanın doğası gereği insanlar kullansınlar diye yaratılmış varlıklardır. Sonuç olarak insanlar, hayvanları öldürerek ya da başka biçimlerde kullanırken haksızlık etmiş olmazlar. Bu nedenler Tanrı Nuh'a şöyle seslenmiştir: "Yeşil bitkiler gibi, tüm etleri size verdim." [vi]

Aristoteles'ten bu yana takınılan bu tavrın Batı felsefesinin bütününe yayılmış bir yargıdan açığa çıktığı sonucuna varılabilir: "Yalnız insanlar ahlaki ilgiye değerdir, çünkü hayvanların ve bitkilerin aksine yalnız insanların düşünme ve karar yetisi mevcuttur."

Özsel olarak birbirine oldukça yakın denilebilecek bu yaklaşımlar bizi yeniden merkez ve çevre ayrımını düşünmeye itiyor. Görüldüğü gibi, egosantrik bakış açısı ile gerçekleştirilen tüm ahlaki değerlendirmelerde insan; açıkça

kendi çıkarını düşünmediği zaman Einstein örneğindeki gibi uzun vadede, kendi dolaylı çıkarını düşünmektedir.

İlk bakışta bu yaklaşımın söz konusu teolojik görüşlerin problemi olduğu düşünülebilir. Ancak Descartes'ın; gerçekliği, zihinsel ve vücutsal alan olarak ikiye ayırdığı mekanist yaklaşımında, hayvanlar ve bitkiler her ne kadar canlı kabul edilseler de davranışlarının organlarının gerektirdiği ölçüde basit mekanik bir reaksiyona dayandığını öne sürüyordu. Bu durumda zihinsel olarak hiçbir varlığı bulunmayan bu "Hayvan Makinelerin" etik tartışmalar kapsamına alınmasına da imkan kalmıyordu.[vii]

Günümüz yaklaşımlarına geri dönecek olursak; doğal kaynaklar adı altında ele alınan varlıkların Descartes'ın bu yaklaşımından çok da uzak bir noktadan temellenmediğini görürüz. Burada da Kartezyen görüşün ahlaki ilgiye değer olma kriterinin bilinç sahibi olmakla ölçüldüğü ortadadır.

Tüm bunların dışında kendini doğanın efendisi olmaya adanmış insanın bu çabasını distopik hayallerle yenilgiye uğratma düşüncesinin de aynı durumun bir benzerini yarattığını gözden kaçırmamak gerekir. Erich Fromm'un mevzu bahis konuya dair eleştirel sözleri de yapılan yanlışların yine "insanlar" için olumsuz sonuçlar doğuracağına işaret etmektedir: *"...çağdaş insan, kendini yine de tedirgin ve gitgide daha şaşkın hissetmektedir. Çalışıp çabalamakta, ama yaptığı işlerin boşluğunu belli belirsiz bir şekilde fark etmektedir. Madde üzerindeki gücü arttıkça, özel hayatında ve toplum içerisinde kendini güçsüz hissetmeye başlamıştır. Tabiata egemen olmak için yeni ve daha iyi araçlar yarattıkça, bu araçların karmaşık ağına düşmüş ve onlara anlam kazandıran biricik gayeyi -yani kendisini- gözden kaçırmıştır. Tabiatın efendisi oldukça, kendi elleriyle yapmış olduğu makinenin kölesi haline gelmiştir."* [viii]

Sonuç olarak çevrecilik kavramına genel bir bakışla insanmerkezcil yaklaşımın bir ürünü demek bu kavrama haksızlık etmeye denk düşmeyecektir. Buna bağlı olarak kendini "çevreci" ilan eden iki kesimden birinin bu durumdan gocunmayacağı açıktır. Ancak diğerlerinin, yeninden bu kavramı ve bu kavramın altında yatan nedeni sorgulaması faydalı olacaktır.

Dipnotlara, patikaekoloji.org'dan ulaşabilirsiniz.





YAŞAMI YOK EDEN
ENERJİLERE HAYIR

FUKUŞİMA

2 idi 4 oldu

T.C'nin Nükleer Sevdası Nereden Geliyor?

Özgür Erdoğan

Peki bu tarlanın hasadını kim toplayacak? Sürekli elektrik kesintileri ile tehdit edilen, tasarruflu ampul kullanarak dünyayı kurtardığını sanan, ekolojik buzdolabı alamadığı için kutuplardaki ayıların ölmesine neden olan biz “sıradan insanlar” mı yoksa yaşamlarımızı her bir gününü cehenneme çeviren, bu cehennemin enerji ihtiyacını karşılayabilmek için yaşamı sömüren kapitalistler mi? Hangi şık olduğunu tartışmayacağım, tabi ki devasa endüstri tesisleri için devasa enerji kaynaklarına ihtiyacı olan, bir AVM’sinin elektrik ihtiyacı için 13 tane HES’in elektriğine ihtiyaç duyan efendiler...

Nükleer'in Bu Topraklardaki Serüveni

1955'te "Atom Enerjisi Komisyonu"nun kuruluşu ile başlayan bu toprakların nükleer serüveni, 1962 yılında İstanbul Küçükçekmece'de kurulan Nükleer Araştırma Merkezi ile devam etti. Burada, TR 1 isimli deney reaktörü ile çalışmaya başlayan T.C devleti, bir sonraki adımının da zemini oluşturmuş oldu. 1976 yılına gelindiğinde, Mersin'in Akkuyu bölgesi ilk nükleer santral için "mevki" olarak belirlendi, lisans alındı. Fakat ihalelerden bir sonuç alınamadı. Buna rağmen 1980 yılında ikinci santral yeri Sinop - İnceburun olarak belirlendi. 1996 yılında, Akkuyu Santrali tekrar ihaleye çıktı, fakat yine olmadı, ihaleler 8 defa ertelendi. 2006 yılına gelindiğinde, T.C devleti yaşam savunucularının ve yerellerin tepkilerine rağmen nükleer santral ısrarını devam ettiriyordu. Akkuyu için bir kez daha ihaleye çıkıldı. Bundan sonraki süreç, "T. C ile Rusya'nın, santral anlaşması," "yap yapma" şeklinde ilerleyen mahkeme ve ÇED süreçleri, tabii ki "yoğun protestolar" ve "yeni projelerin" açıklanmasıyla devam etti. Ve nihayetinde, temel atma törenine engel olmak isteyen yaşam savunucuları ve yereller polis saldırısına uğrarken, Akkuyu Nükleer Santrali'nin temelleri atıldı.

Akkuyu'da yapılacak olan santralin kimi inşaat işleri, "tape"lerde halka küfreden Mehmet Cengiz'in sahibi olduğu ve hükümetin en sevdiği iş ortaklarından biri olan (Tıpkı Kolin, Limak, Doğuş... şirketleri gibi) Cengiz İnşaat'a verildi. Bu arada dün 2 adet olan nükleer santral projesi, T.C'nin "hepsini aradan çıkartalım" mantığıyla 4'e çıkarıldı. Kısacası, devletin ve kapitalistlerin "enerji hırsı," 1955'ten bugüne, artarak devam ediyor.

Kurulacak Santrallerin Olası Zararları

Bu "olası zararlar" nükleer enerjiye az buçuk aşına olan herkesçe biliniyor olmasına rağmen, bizi bekleyen en yakın tehlike olan Akkuyu Nükleer Santrali projesine kabaca bir bakabiliriz. Öncelikle santralin herhangi bir patlama olmasa bile kurulacağı bölgeyi, kurutacağını biliyoruz. Orada yapılacak inşaa faaliyetleri ve sonrasında işletimi sırasında yapılacak uygulamaların bile tek başına bu santralin kurulmaması için neden sayıla-

bileceğini de görmeliyiz. Bir diğer tehdit ise, santralin kurulmaya başlandığı yerin hemen yakınında, aktif bir fay hattının (Ercemiş) bulunması.(Deprem ile nükleerin bağlantısı hakkında bkz: FUKUŞİMA). Halihazırda santralin işletmesini yapacak olan Rus şirketinin önceki çalışmalarında açığa çıkan nükleer atıkların burada yakıt olarak kullanılacak olması ise bir diğer sorun. Çünkü bu yakıtların 20.000 yıldan daha fazla radyoaktif ışımaya yapacağı biliniyor. Bir diğer husus ise "nükleercilerin de en çok sıkıştığı" nokta olan, atıklarla ne yapılacağı meselesi. T.C Devleti ile Rusya arasında yapılan anlaşmaya göre, bu atıklar özel şirketlerin gemileri vasıtası ile İstanbul Boğaz'ından Rusya'ya taşınacak. Burada birinci soru, İstanbul Boğazı gibi, gemi trafiğinin çok yoğun olduğu ve sık sık kazaların yaşandığı bir geçiş noktasından, bunca nükleer atığın ne kadar güvenle geçebileceği. Ama asıl soru şu ki, Rusya Devleti'nin bu nükleer atıkları ne yapacağı. Çünkü nükleer atık nihayetinde nükleer atıktır. Bunların açığa çıkması, ister bu coğrafyada ister başka bir yerde bir çok yaşamı katledecektir. Eğer nükleere yaşadığımız topraklarda karşı çıkıyorsak, başka coğrafyalarda da karşı çıkmalıyız. Keza, Akkuyu'da yaşanacak bir patlamanın kıyıcı etkilerinin Afrika'ya uzanacak olduğunu düşünürsek bu topraklarda yaşayan yaşam savunucuları olarak mücadele etmek hususunda sorumluluğumuz büyük. Ayrıca, bölgedeki deniz suyunun, santral için soğutma suyu olarak kullanılacak olması endişe verici. Çünkü kullanıldıktan sonra tekrar denize salınan bu suyun deniz suyu sıcaklıklarında hatırı sayılır bir yükselişe neden olacağı aşikar. Bu ısı artışının suda yaşayan canlılar için adeta bir katliam olacağı ise barizdir. Tüm bunlarla beraber,yaşanacak olası bir patlamanın ne gibi sonuçlar doğuracağını görmek için ise Çernobil ve Fukuşima'ya bakmak yeterli olacaktır.

Enerji Tarlası

Ağırlıklı gündemimiz söz konusu projeler dolayısıyla nükleer fakat T.C'nin özellikle son 10- 15 sene içerisinde enerji konusunda attığı adımlara bakarsak, meselenin nükleerden daha derinlikli bir mesele olduğunu görürüz. Halihazırda, işleyenler ve yapılmakta olanlarla beraber **71 ilde 12.000 HES** (Hidroelektrik Santral) projesi bulunuyor. Yaklaşık **2.000 ci-**

varında RES (Rüzgar Enerji Santralleri) projesi bulunuyor. Yine binlerce termik santral ve GES (Güneş Enerjisi Santralleri) projesi hayata geçirilmeye uğraşılıyor. Öte yandan madencilik ve taş ocağı faaliyetleri artarak sürüyor. Kısacası bu topraklar tarihi boyunca eşi benzeri görülmemiş bir saldırı ile karşı karşıya kalıyor. İşin özü bizlerin ve beraber yaşadığımız tüm canlıların evi olan bu coğrafya bir "enerji tarlasına" dönüştürülmeye çalışılıyor.

Ne İçin Enerji, Kim İçin Enerji?

Peki bu tarlanın hasadını kim toplayacak? Sürekli elektrik kesintileri ile tehdit edilen, tasarruflu ampul kullanarak dünyayı kurtardığını sanan, ekolojik buzdolabı alamadığı için kutuplardaki ayıların ölmesine neden olan biz "sıradan insanlar" mı yoksa yaşamlarımızı her bir gününü cehenneme çeviren, bu cehennemin enerji ihtiyacını karşılayabilmek için yaşamı sömüren kapitalistler mi? Hangi şık olduğunu tartışmayacağım, tabi ki devasa endüstri tesisleri için devasa enerji kaynaklarına ihtiyacı olan, bir AVM'sinin elektrik ihtiyacı için 13 tane HES'in elektriğine ihtiyaç duyan efendiler...

Enerjinin İhracatı

Pek tabi ki, bu efendiler dünyanın her yerinde varlar ve her yerde enerjiye en ucuz ve en kolay şekilde ulaşmayı amaçlıyorlar. Dünyadaki bu eksikliğin farkına varan T.C devleti ise bu açığı kapatmak daha doğrusu dünyadaki enerji piyasasından nasiplenmek için arz oluşturma derdine düşüyor. Elindeki 4 Nükleer santral projesi, 12.000 HES projesi, 2.000 RES projesi ile kapı kapı dolaşıp, müşterileri arıyor. T.C Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yanına başta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız olmak bir çok bakanı ve patronları alarak sırasıyla çevre ülkeleri ve Afrika ülkelerini "ziyaret etmesi" bu niyetin göstergesi.

Nükleerden Rüzgar Enerji Santrallerine, Yaşamı Yok Eden Enerjiye Hayır!

Nükleer santrallerin yaşama verdiği ve vereceği zarar bu kadar aşıkarken, bunları savunmak ancak ve ancak devlete ve kapita-

lizme yakışır. İnsanları savaşlarında katleden, okullarında, kamu binalarında köleleştiren, kendisine dönüşmeyenleri ötekileştiren, onları saatlerce çalıştırıp birer makineye dönüştüren, yaşamdaki her bir parçayı alınıp satılabilir hale getiren, canlı yaşamındaki bütün etkinlikleri tüketim ilişkisine dönüştüren bu iki iş ortağı, devlet ve kapitalizmden de bunun dışında bir refleks göstermesi zaten beklenemez.

Şunu kabul etmek gerekir ki, nükleer canlı yaşamının bugüne kadar karşı karşıya kaldığı en büyük tehlikelerden biri fakat tek tehlike değil. Hele mesele enerji olunca, hele mesele kapitalizmin bitmek tükenmek bilmeyen enerji ihtiyacı olunca, bugün nükleere alternatif olarak gösterilen Rüzgar Enerji santralleri ve Güneş Enerjisi Santralleri gibi sözüm ona "sürdürülebilir alternatif"ler neyin "sürdürülebilir"liğini sağlıyor bunu sormak gerekir.

Kapitalizmi ayakta tutan şey sınırsız bir üretim tüketim çemberidir. Tabi ki bu döngüyü sağlayacak enerji de doğru orantılı olarak "sınırsız" olmalıdır. Fakat "ne yazık ki", doğada sonsuza dek sömürülecek rüzgar ve güneş de dahil olmak üzere hiç bir varlık yoktur. Kapitalizmin sınırsız ihtiyaçları doğrultusunda kurulacak olan RES'ler ve GES'ler pek tabi ki, evinizin çatısına konduğunuz rüzgar gülleri ya da minik bir güneş paneli kadar masum olmayacaktır. Biz burada, kilometrelerce bir alanı kaplayan devasa büyüklükte rüzgar tribünleri tarlalarından ve yine devasa büyüklükte güneş panelleri havzalarından bahsediyoruz; tabi ki bunların yaşama verdiği (bkz : Karaburun Örneği) ve vereceği zararlardan... (Ayrıntılı bilgi için: Rüzgar da Güneş de Kapitalizme Yetmez, Patika 1, Sayı)

Bütün bunları tekrar önümüze koyup baktığımızda karşılaştığımız manzara şu oluyor. Nükleere karşı mücadele etmeli fakat bu mücadeleyi verirken nükleeri yaratan akıl olan kapitalizm ve devletin elinde "rüzgar"ın da, "güneş"in de en az nükleer kadar tehlikeli ve kıyıcı olabileceğini görmeliyiz.

Evet doğrudur nükleer öldürür, fakat tetiği kapitalizm çeker dolayısıyla kapitalizmi hedef almayan hiç bir mücadele o tetiğin çekilmesini önleyemez!

Nükleeri Denemek

Miraç Bilge

Devletlerin sürekli sempatik kılmaya ve de aklamaya çalıştığı büyük enerji, güç ve para kaynakları bir yaşam için ise sürekli katliamın, felaketin eş anlamlısı haline gelmiş enerji... Evet nükleer enerjiden bahsediyoruz. Her ne kadar devletler tarafından sürekli olumlu, ihtiyaç olduğu yönünde propagandası yapılmış olsa da, bugün kimden nükleer ile ilgili bir şeyler anlatmasını istesek nükleer silahların korkunç gücünden ya da nükleer santral kazalarının yarattığı ekoloji katliamların çapından başka bir şey anlatamayacaktır. Çünkü 1945 tarihinde Nevada Çölü'nde yapılan ilk denemeden bu yana; nükleer güç tarihinin neresinden tutarsanız tutun , insanlık tarihine geçmiş en büyük katliamlar ile karşılaşsınız. Nükleer gücün tarihini biraz araştırdığımızda ise aslında dünyaya bildiklerimizin çok daha ötesinde za-

rarlar vermiş olduğunu görürüz. Hiroşima'da, Nagazaki'de yüzbinlerce insanı buharlaştıran, nesilden nesile milyonlarca insanı öldüren atom bombaları (little boy, fat man), Çernobil'de yaşamı onlarca yıl sifira indiren santral faciası, işte bunlar nükleer gücün tarihine kazınmış büyük lekeleriydi. Bunların bile buz dağının yalnızca görünen yüzü olduğunu biliyor muydunuz? Devletlerin nükleer silah cephaneliğine giren her nükleer başlığın bedeli nükleer denemeler ile dünyaya defalarca ödetiliyor. Devletler nükleer silahlarının büyük çoğunluğunu okyanusların ıssız bölgelerinde, mercan resifleri ve birçok endemik bitki ve hayvan türüne ev sahipliği yapan gözden uzak tropikal adalarda, çöllerde ve yer altında gizli kapaklı şekilde defalarca deniyor ve her geçen gün ile birlikte patlatılan bombaların gücü devletlerin



nükleer rekabetinin de etkisiyle akıl almaz ölçeklerde büyüyor.

Nükleer Deneme İstatistikleri

1945 yılında Nevada Çölü'nde başlatılan Manhattan projesinden 90'ların sonuna kadar geçen, 50 seneyi bile bulmayan küçük bir zaman diliminde, 2000'den fazla nükleer başlık dünya yüzeyinde patlamıştır. Kore, Vietnam gibi devletler arasında sıcak savaşlar ve en çok da devletler arası soğuk savaşın etkisi ile hızlanan nükleer yarış her geçen gün daha yeni, daha büyük bombalar ortaya çıkarmıştır. 1998 yılına gelindiğinde ise yarışı başlatan ABD, 1000'i aşkın nükleer silahı Nevada Çölü'nden Marshall adalarına kadar dünyanın dört bir yanında patlatmıştır. En büyük rakibi

Sovyet Rusya ise Sibirya ve Kazakistan çevrelerinde yaklaşık 715 nükleer bombayı patlatmış, sayı olarak rakibinin gerisinde kalmış olsa da "T-sar" gibi insanlık tarihine geçen en güçlü nükleer patlamalara imza atmıştır. Bu yarışta İngiltere çoğunluğu Avusturalya'nın iç bölgelerinde olmak üzere 45 nükleer silah patlatmış, coğrafyadaki canlılarda hala etkileri görülmektedir. Aynı şekilde yarışın bir diğer azılı rakibi Fransa ise büyük çoğunluğu Kuzey Afrika'da olmak üzere 210 nükleer silah patlatmış, yine Çin 45, Hindistan ve Pakistan da 4'er adet nükleer silah patlatmıştır. Bu nükleer denemelerin her birinin akıl almaz yıkımlara yol açtığı su götürmez bir gerçek. Bu patlamaların her birinin anlatabileseydik yüzlerce belki de binlerce sayfaya sığmazdı bu katliam hikayeleri. (Tabi patlama kayıtlarının üstü örtüldüğü için her bir patla-

manın kayıtlarına ulaşmak da oldukça zor.) Biz bu denemelerin en bilinenlerinden birkaç tane-sini anlatacağız.

Nükleer Denemelere Dair Dünyadan Bazı Örnekler

Bikini Adası Nükleer Denemeleri (Operation Castle):

Bu denemeler ABD'nin Marshall adalarında bulunan Bikini Mercan Atollünde (Atoller dünyanın en eski mercan resifleridir.) 1946 yılında 26 kiloton TNT gücündeki plütonyum tabanlı atom bombası ile başlamış, 1960'lı yıllara kadar 60'tan fazla nükleer silah denemesi yapılmış, ada ve çevresindeki ekolojik yaşama ciddi zararlar verilmiştir. Bu patlamaların en büyüğü ise 1954 yılında 15 megaton TNT gücünde patlatılan hidrojen(termonükleer) bombası Castle Bravo'dur, patladığı anda adayı ve çevresini adeta küle çevirmiştir. Nükleer serpinti 11 bin km karelik bir alana yayılmış, Rongelap ve Utirik atollerine kadar ulaşmış, yerli halk radyasyondan etkilenmiş ve bir çoğunda radyasyona bağlı hastalıklar meydana gelmiştir. Patlama esnasında 145 km uzaklıkta bulunan "Lucky Dragon No. 5" adlı balıkçı gemisinde bulunan 23 balıkçı radyasyon zehirlenmesi yaşamış, 1 balıkçı ise ölmüştür. Abd ve kısmen Avrupa'ya kadar taşınan ve buradaki insanların tükettikleri besinlere bulaşan Strontium 90 adlı radyoaktif çökelti binlerce kişinin kanser olmasına yol açmıştır.

Novaya Zemlya Adası T-sar (Çar Bombası) Denemesi:

Kuzey kutbu çemberi içindeki Novaya Zemlya Adası soğuk savaş döneminde bir çok nükleer silahın deneme alanı olmuştur. Öyle ki bu ada insanlık tarihinin en büyük nükleer patlamalarına şahit olmuştur. Denenen bombaların en büyüğü ise adanın Mityushikha Körfezi'nde Moskova saatiyle 11:32'de patlatılan "Çar Bombası" 57 megatonluk TNT'nin aynı anda patlamasına eş değer bir güç ile patlayarak insanlık tarihinin en güçlü bombası olarak tarihe geçmiştir. Patlama o kadar güçlüydü ki güneş yüzeyindeki enerjinin %1'i kadar bir enerji açığa çıkarmıştır. Bomba o kadar büyük bir katliam makinesiydi ki; patlamanın yarattığı alev topu 965 kilo metre uzaklıktan rahatlıkla görülebilmiş, hatta Finlandiya'dan duyulmuştur. Patlatıldığı alanı kelimenin tam an-

lamı ile cehenneme çevirmiş patlama alanından 100 km uzaktaki canlılar da dahi 3. derece yanıklar meydana gelmiş, patlamanın yarattığı şok dalgası ve nükleer serpinti dünyanın çevresini 3 kez dolaşmıştır. Dünyanın her yerindeki yaşamı etkilemiştir.

Semey Nükleer Denemeleri:

Sovyetler Birliği Kazakistan'ın kuzeydoğusunda yer alan Semey Kenti yakınlarında bir nükleer deneme alanı kurmuş ilk olarak RDS-6s ve RDS-37 kod adlarıyla ilk hidrojen bombalarını denemiş ve bu tarihten sonra Semey deneme alanında yaklaşık 500 nükleer başlık patlatmıştır. İlk denemelerde yerleşim alanları bile boşaltılmamış ve insanlar adeta birer denek gibi kullanılmıştır. Bölgedeki bu katliamlar canlı yaşamı üstünde yüksek kanser oranları ve radyasyon zehirlenmeleri ile kendini hala göstermektedir.

İngiltere'nin Avustralya'da Gerçekleştirdiği Nükleer Denemeler:

İngiltere 1952 yılında ilk nükleer bombasını, Montebello'da patlatmıştır. Fakat bu Avustralya topraklarında patlatılan son bomba olmayacaktı. Nitekim öyle de oldu; bu alan yetmedi. İlerleyen günlerde Maralinga ve Emu Fields adında iki nükleer test alanı daha kuruldu. Güçleri 27 kilotonluk bombalara varana kadar onlarca nükleer silahı Avustralya coğrafyasında patlattı İngiltere. Avustralya coğrafyasında yapılan denemelerin en bilineni ise Operation Buffalo ve Operation Anter adları ile tarihe geçmiştir. Denemelerin etkileri Avustralya coğrafyasının dört bir yanına yayılmıştır.

Hiroşima'da patlayan atom bombasının bölgedeki yaşam üzerinde yarattığı tahribatın ürkütücü boyutları karşısında dehşete kapılmak elde değildir. Daha büyük binlerce bombanın yaşadığımız kürede patlamış olduğunu düşününce, hayal gücünü dahi zorlayan bu büyük tahribatların gündem işgal etmiyor olması şaşırtıcı ve öfkelenindir. Afrika kıtasında Fransa tarafından patlatılan nükleer silahların bu gün Afrika'da yaşanan kuraklık ve verimsizlik üzerindeki etkisini anlatan bir istatistik yayını yoktur. Nükleer güç tarihinde katliamlardan başka bir şey bulamadığımız gibi nükleer gücün geleceği de devletlerin güç ve kar hırsı uğruna yaşamı küle çevirmek olacaktır.

SUPERTRAWLER Soykırım Gemisi

Devrim Varol

Supertrawler denilen dev av gemileri deniz varlıkları için adeta bir soykırım makinesidir. Dünyanın en büyük ikinci gemisi olan FV Margris adlı "supertrawler" 600 metre uzunluğunda ve 200 metre genişliğinde devasa bir ağa sahip. Tek seferde binlerce ton balık ve deniz varlığı Supertrawler'ın ağlarına yakalanıyor. Ayrıca bu "soykırım makinesinde" balık sürülerini tespit etmek için geliştirilmiş sonar sistemleri ve helikopterler kullanılıyor. Büyük küçük demeden, avlanan balıkların yanında kaplumbağalar, yunuslar ve nesli tehlike altında bulunan deniz canlıları ve varlıkları da bulunuyor. Bu soykırım makinesi aynı zamanda tesis şeklinde çalışıyor. Günde 250 ton balık işleyebiliyor, işlenmiş 6.800 ton balığı dondurulmuş şekilde saklayabiliyor.

2012 yılında, Avustralya'nın güney kıyılarında 18.000 ton kadar uskumru avlamak amacıyla sulara açılan FV Margiris adlı supertrawler, gösterilen tepkiler sebebiyle 2 yıl süreyle yasaklanmıştı. Fakat şimdi Avustralya hükümeti bu soykırım makinesinin tekrar sulara açılmasına izin vermiş durumda.

Bu ve bunun gibi "araçlar" tabii ki, bir kaç uyanık balıkçının aklına gelmiş, onların "dehşet verici" icatları değil. Bunlar büyük şirketlerin artık bir endüstriye dönüşmüş olan "balıkçılığı" kendi yöntemleri ile hayata geçirmeleridir. Bu ihtiyaçları doğrultusunda, avlanan sıradan balıkçıları aşan bir şeydir. Endüstriyel balıkçılık ortaya çıktı çalkalı, deniz varlıkları yıkıcı bir tüketimin malzemesi haline gelmeye başlamış-

lardır. Mesela bazı deniz canlıları bu yöntemlerle neredeyse yok oluşun eşiğine itilmişlerdir: Orkinos, kılıç balığı, atlantik kılıç balığı ve köpek balıkları gibi türlerin 1950'den bu yana % 90 civarında azalmıştır!

Endüstriyel balıkçı tekneleri, güçlü sonarlar kullanarak, çok büyük balık sürülerini takip edebiliyor ve yakalayabiliyor. Endüstriyel balıkçılığın yarattığı hasar miktarı çok büyük boyutlarda. Örneğin; karides avlayan bu araçlarda ağlara takılan balıkların yüzde 90'ı denize geri atılıyor. Her yıl bu şekilde ölen balina ya da yunus sayısı 300 binin üzerinde. Yaklaşık 100 bin albatros uzun olta kancalarına takılarak ölürken, kaplumbağa, fok ve köpek balıkları da rastgele yapılan, soykırımcı balıkçılık uygulamalarının kurbanı olmakta. Dip trolleri de deniz yaşamının en acımasız katilleri. Sadece birkaç balık uğruna bir buldozer gibi yüzyıllık mercanları ezip, üzerlerindeki tüm yaşamı silip süpürüyor, bir yağmur ormanı kadar yaşamı barındıran deniz dağlarını yok ediyorlar.

Endüstriyel balıkçılığın ağlarıyla okyanus sularına karışan kapitalizm gözünü denizlerdeki yaşama dikmiş durumda. Var olduğu her yerde yaşamı yok eden kapitalizm deniz varlıklarını kimi zaman fabrikalarının atıklarıyla, kimi zaman kimyasallarla, kimi zaman da dev avlanma gemileriyle yok ediyor. Karada sömüren efendiler bu sömürü hırsıyla ne havayı ne de denizi kayırıyorlar. Toprağın üstünde bizlerin nasiplendiği bu sömürden, suyun dibindekiler de kaçamıyor!

Kaza Süsü Verilmiş, Nükleer Cinayetler



Büşra Cengiz

Nükleer güç tarihini dolduran büyük katliamların bir kısmı; devletlerin, yüz binlerce insanı bilinçli olarak katleden saldırıları ve gizli kapaklı test alanlarında bilinçli olarak gerçekleştirdikleri denemelerdir. Nükleer katliamların bir diğer büyük kısmı ise kapitalistlerin daha fazla verim, daha fazla kar hırsı uğruna sürdürdükleri, yaşamı yok sayan uygulamaları sırasında meydana gelen "kaza" süsü verilen

nükleer cinayetlerdir. Bu cinayetlerin örnekleri o kadar çok ve o kadar çeşitlidir ki bir denizaltının içinden bir hurda satıcısının arabasına kadar günlük yaşamın içine kadar sızmış ve her "kazanın" bilançosu yaşamı ağır şekilde tahribata uğratmıştır. Özellikle nükleer santral kazaları dendiğinde Çernobil, Fukuşima gibi büyük boyutlardaki birkaç örnek akıllara gelir. İşin aslı bu cinayetlerin sayısı o kadar fazla-

dır ki bu konuda uluslararası bir felaket ölçeği oluşturmak için örnek bulmakta hiç sıkıntı çekilmemiştir. Bu yazıda "kaza" süsü verilen bu nükleer cinayetlerin kıyıda köşede kalmış çok dillendirilmemiş örneklerine yer vereceğiz.

Nükleer Kaza Örnekleri

Goiânia faciası:

Brezilya'nın Goinia şehrinde 1987 yılının eylül ayında Roberto Dos Santos Alves ve Wagner Mota Pereira adında iki hurdacı paraya çevirebilecekleri eski bir makineyi terk edilmiş bir binadan sökerek temizlemek için dükkanlarına götürdüler. Buraya kadar her şey çok normal görünüyor, ama girdikleri bina özel bir radyoterapi kliniğidir ve kliniğin taşınması esnasında, yüksek miktarda radyoaktif sezyum klorid içeren bir radyoterapi makinası terk edilmiştir. İki hurdacı, İş yerlerine taşıdıkları makineyi temizlerken içinde bilardo topu büyüklüğünde mavi ışınlar saçan bir madde olduğunu fark ettiler. Cihazın radyoaktif haznesini parçalayarak, radyoaktif sezyum klorid maddesini açığa çıkarttılar. Bu sırada yoğun bir radyoaktif ışımaya maruz kaldıklarının farkında bile değildiler. Günler boyunca ışınlar saçan bu mavi tozu incelerken sağlık problemleri yaşasalar da bunun nedeninin o toz olduğunu düşünmediler. Birkaç gün sonra ellerindeki sezyum kloridi başka bir hurdacı olan Devair Ferreira'ya satmaları ile bilmeden Çernobil'den bir yıl sonra yeni bir nükleer katliamın fitilini yakmış oldular. 28 Eylül gününe kadar, Devair Ferreira'nın evi ve çevresindeki bir çok kişi madde ile teması girerek, yüksek oranda radyasyona maruz kalmıştı. Kısa süre sonra ev halkında şiddetli bulantı ve ishal ortaya çıkması üzerine, Ferreira'nın kız kardeşi tozdan şüphelenerek yanına bir miktar numune aldı ve bir hastaneye doğru yola çıktı, böylece bindiği otobüsteki herkesin radyasyona maruz kalmasına neden oldu. Durumun ciddiyeti anlaşıldığında yaklaşık 250 kişi radyasyona maruz kalmış, bunların dördü ölmüş, geri kalanı çeşitli derecelerde radyasyon yanıkları geçirmiş ve radyasyona bağlı hastalıklara yakalanmıştı.

Kyshtym Katliamı:

1956 yılında Kyshtym nükleer atık tesisinde bulunan 70 tondan fazla nükleer atık,

yeraltındaki atık tankların 10 ton tnt gücünde patlamasına neden olmuştur. Bu patlama, toplam aktivitesi 20 megacurie olan 70 tondan fazla atığın çevreye yayılmasına neden olmuştur. Çevreye yayılan atıkların etkisi rüzgarların etkisi ile 100 km'den geniş bir alana yayılmıştır. Bölgede yaşayan 10.180 kişi evlerini terk etmek zorunda kalmış, yiyecek ve su ile taşınan radyoaktif izotoplar bölge insanlarında radyasyona bağlı hastalıklar meydana getirmiştir.

Three Miles Island:

28 Mart 1979'da ABD'nin Pensilvanya eyaletinin 3 Mil adasında bulunan nükleer santralde, soğutma vanaları açılmamış ve 2 numaralı reaktörün çekirdeğinde erime meydana gelmiştir. Yüksek miktarda radyasyon ve iyot-131 kimyasal maddesi sızmaya başlamıştır. Yüzbinlerce kişi evlerini terk etmek zorunda kalmış, bölgedeki canlı yaşamı olumsuz etkilenmiştir.

Windscale Nükleer Katliamı:

1957 yılının 10 Ekim günü İngiltere coğrafyasının gelmiş geçmiş en büyük nükleer katliamı yaşandı. İngiltere devleti nükleer silaha sahip olmak için bir proje başlattı, bu proje kapsamında ilk olarak iki adet nükleer reaktör inşa etti. İlerleyen yıllarda bu reaktörler üstünde bir çok deney yapıldı. 1957 yılında ise yapılan denemeler sırasında, 1 numaralı reaktörün alev alması ile reaktörde yangın çıkmıştır. Yangın esnasında yaşanan sızıntıda santralin çevresindeki büyük bir alanda radyoaktif serpinti meydana gelmiştir. Santral çevresindeki 500 kmlik alandaki süt ürünleri imha edilmek zorunda kalmıştır. Bölgede yangına bağlı olarak 250'den fazla kanser vakasına rastlanmıştır.

Yukarıda adını andığımız örnekler her ne kadar Çernobil ve Fukuşima'nın gölgesinde kalsa da, nükleerin ölüm dolu tarihinde bilinen örnekler olarak geçer. Tabii bir de saklanan ve henüz gün yüzüne çıkartılamamışlar vardır. Bununla beraber, devletlerin ve kapitalizmin kar hırsı var olduğu sürece benzeri örnekler var olmaya devam edecektir. Çünkü onlara ne nükleer santrallerin sayısı yetecek, ne santrallerdeki reaktör sayısı; ne de reaktörlerin ürettiği güç yetecek. Onlar, her zaman daha fazlası için yanıp tutuşacak.

“Greenpeace 5,2 Milyon Doları Yok Etti”



GRANT DETAIL

<http://www.greenpeace.org>

Washington, DC

United States

\$150,000 for 2 years

To its work on sustainable agriculture in China.

Award Date

December 11, 2003

Program

Sustainable Development

Program Goal

East Asia (ended 2003)

Petrol Şirketlerine karşı olduğunu söyleyip, petrol baronlarının vakıflarınca fonlanan Greenpeace'in, Nükleer konusunda ki "uzlaşmaz tavrı" biz yaşam savunucularını endişelendiriyor! Bir hatırlatma maksadıyla, Meydan Gazetesi'nin 20. sayısında yayınlanan bu yazıyı sizlerle paylaşmak istedik.

Alp Temiz

Greenpeace; petrol baronu Rockefeller Vakfı gibi onlarca "hayırsever" vakıftan topladığı fonların küçük bir kısmını, döviz spekülasyonlarında kaybettiğini açıkladı. Greenpeace'in finans danışmanının Euro ile Pound para birimleri arasındaki dalgalanmada, 11 Milyon Liraya karşılık gelen 3 Milyon gibi bir miktarını "üzülerek" kaybettiğini açıklaması, dünya çapında haberlere ve tartışmalara konu oldu. Greenpeace'in yalnızca kur farkıyla bu miktarda para kaybediyor olması, şirketlerden fon kabul etmeyen ama aynı şirketlerin vakıfları yoluyla yaptığı bağışları memnuniyetle kabul eden STK'nın aldığı fonların miktarı hakkında büyük bir tartışmaya yol açtı. Kaybedilen paranın "çevreci kampanyaları" sekteye uğratmayacağı Greenpeace merkez ofisi tarafından açıklanırken, paraya gerçekte ne olduğu konusunda da ciddi şüpheler mevcut.

Geçtiğimiz yıl içerisinde yayınlanan bu haber, söz konusu fonların ne denli büyük miktarlarda parasal bir akışa yol açtığını açıkça ortaya koyuyor. İktisadi olarak detaylı bir analiz yapılırsa şüphesiz daha gerçekçi verilere ulaşılabilecektir. Ancak kabataslak bir hesaplamayla, son günlerdeki Euro-Pound paritelerindeki dalgalanmaya göre kaybedilen paradan yola çıkılarak, anaparanın miktarı hakkında yaklaşık bir yargıya varılabilir. Euro-Pound paritesi, Greenpeace International tarafından açıklamanın yapıldığı 15 Haziran tarihi öncesi son 1 aylık zaman diliminde, sadece yüzde 1 oranında dalgalandı. Bu da 3 milyon Pound'un kaybedilebilmesi için, 300 Milyon Pound'luk bir alım satım işleminin yapıldığı anlamına geliyor. Yani sadece üzerinde işlem yapılan para, yaklaşık 1 Milyar 100 Milyon Lira.

GreenPeace adını yeşil koyarak yaşamı savunamaz, çünkü petrol şirketlerinden destek alarak petrolün açığa çıkardığı sorunlara karşı mücadele edilmez. GreenPeace adını barış koyarak barıştan yana da olamaz, çünkü yeryüzündeki savaşların çoğu kendisini destekleyen petrol şirketlerinin çıkarları uğruna gerçekleştiriliyor.

Truva atı STK'ların (Sivil Toplum Kuruluşu) maddi destek aldığı şirketlere ve kurumlara karşı mücadele ediyormuş gibi görünmesine kentlerde ve vadilerde pek çok kez tepki gösterilmişti. Mücadelenin öznesi yerellikler ve yaşam savunucusu örgütlenmeler, çeşitli zeminlerde bu konuda açıklamalar, deşifrasyonlar yapmışlardı. (1)

Truva atı STK'lara karşı takınılan bu tavrın temelini oluşturan, yaşamı savunanlar ile yaşamı yok edenlerin bir araya gelemeyeceği, aynı sözü söylüyormuş gibi davranamayacağından ileri gelmektedir. Yaşamı yok eden şirketler tarafından kurulan ve desteklenen çevreci vakıflar ve STK'lar, hayata geçirdikleri "dünyayı kurtarma projeleri"ne yaptıkları katkılardan dolayı petrol, doğalgaz, sanayi, kimya, inşaat, medya şirketlerini çevreci ilan etmiş; onları yeşile boyamıştır. Bu vakıfların ve STK'ların asıl amacı, şirketleri "Yeşile Boyama"dır.

Greenpeace, bu STK'ların belki de en kurnazı. Çünkü şirketlerden doğrudan para almayı reddediyor. Bu da onun, gerçekten de halkın öz örgütlenmesiyle gerçekleştirdiği bir mücadele olduğu yanılığını güçlendiriyor. Greenpeace International internet sitesinde belirttiği üzere "Greenpeace bireysel destekçilerin gönüllü bağışlarına ve vakıflarca desteklenen hibelere güvenir." deniyor.(2) Bu söz ile GP güya şeffaflık gösterirken açık veriyor ve şu soru akıllara geliyor: Kim tarafından kurulan hangi vakıflar?

Rockefeller Brothers Fund, Inc., Charles Stewart Mott Foundation, The Trust for Mutual Understanding, Reiman Charitable Foundation, Inc., The Scherman Foundation, Inc., The Overbrook Foundation...(3)

Liste böyle uzasa da, çok uzatmaya gerek yok. Bir tek Rockefeller Vakfı'nı incelemek yeterli olacaktır. Rockefeller Vakfı'nın kurucusu John D. Rockefeller, aynı zamanda 20. yüzyılın başında Shell dahil 25'ten fazla şirketi içine alarak büyük bir petrol tröstü haline gelen Standard Oil şirketinin de kurucusu.

Rockefeller Brothers Foundation internet sitesi rbf.org'tan, sürdürülebilir kalkınma başlığı altından Greenpeace'e hangi zamanlarda, kaç kez, kaç yüz bin dolar bağış yapıldığı kolaylıkla öğrenilebilir.(4)(5)(6)(7)(8)

GreenPeace adını yeşil koyarak yaşamı savunamaz, çünkü petrol şirketlerinden destek alarak petrolün açığa çıkardığı sorunlara karşı mücadele edilmez. GreenPeace adını barış koyarak barıştan yana da olamaz, çünkü yeryüzündeki savaşların çoğu kendisini destekleyen petrol şirketlerinin çıkarları uğruna gerçekleştiriliyor.

Yolda karşınıza çıkıp sizden destek talep eden sevimli, modern, duyarlı, çevreci üniversite öğrencisi Greenpeace'çilere bu soruları sorun. Muhtemelen kesinlikle şirketlerden bağış kabul etmediklerini söyleyecekler. Israrlı olup belgeleri söylediğinizde anlamazlıktan gelecek, belki ekip şefini çağırarak. Ekip şefi bu konu özelinde bir açıklama yapmayı başka hikayelerle bu mevzuyu kaynatmaya çalışacak. Ama siz bileceksiniz: Hesap ortada!

Milyon dolarların nereden geldiği belli.

Nasıl kaybolduğuna gelince; işte orası aslında tam bir muamma.

Dipnotlara, www.patikaekoloji.org'dan bakabilirsiniz.

Sosyal Darwinizm mi? Karşılıklı Yardımlaşma mı?



Özgür Oktay

Eski ve yeni dünyanın sayısız düşmanlarına ve çetin iklim koşullarına karşı direnebilecek kadar iyi donanımlı olmayan bu kalabalık aile, toplumsal ruhları olmasaydı yeryüzünden silinirdi. Bir yırtıcı hayvan onlara yaklaştığında, pek çok grup hemen birleşir, hayvanı geri püskürtürler hatta kovalar. Sürüden ayrılmadıkça bir atı ya da zebraı ne bir kurt ne bir ayı ne de bir aslan yakalayabilir. Birebirde direnemeyecek

kadar donanımsız ve güçsüz olan bu hayvanlar örgütlendiklerinde hem vahşi hayvanlara hem de zor iklim koşullarına karşı beraberce mücadele edebiliyorlar. Çayırlarda bir kuraklık çimleni kavurduğunda bazen on bin bireyden oluşan sürüler halinde toplanır ve göç ederler. Bozkırlarda bir kar fırtınası çıktığında, birbirine yakın dururlar ve korunaklı bir vadiye giderler. Birlik onların yaşam mücadelelerindeki ana silahtır.



Darwin'in evrim teorisi, 19. yüzyılın ortalarında biyoloji dışındaki farklı disiplinlere uygulanıyor, bu farklı disiplinler de biyolojide olduğu gibi yasalara bağlanmaya çalışılıyordu. Herbert Spencer, Darwin'in teorisini, bütün bilimlere uygulamaya kalktı. Sentetik Felsefe'yi bu niyetle yazmaya koyuldu. Aslında Spencer'ı bu noktada üne kavuşturan asıl kısım sosyolojiyle ilgili olan bölümdü.

Yine kendisinin geliştirdiği, doğada güçlü olanın hayatta kalacağı fikrini, Darwin'in doğal evrim süreciyle birleştirdi. Doğal seleksiyonda, uyum yeteneği fazla olan nasıl elenmeden kalabiliyorsa, insanın oluşturduğu yaşamda da böyle olmalıydı! İnsanın yarattığı kültürde, uyum yeteneği fazla olanlar diğerlerinden daha iyi bir konumda bulunuyor, elenmeden hayatta kalabiliyordu. Doğadaki var olma mücadelesi, toplum-

da yaşanan rekabette de en iyi olanın ortaya çıkmasına olanak veriyordu.

Herbert Spencer, canlı organizmaların işlerliğiyle insanların oluşturduğu toplumların işlerliğini benzer gördü. "Ortama uyum sağlamakta güçlük çeken zayıf canlılar zaman içinde yerlerini, ortama daha kolay ayak uydurabilen daha güçlü canlılara bırakırlar" görüşü toplum içerisinde ezen konumda bulunanların pozisyonunu "doğal" kılma noktasında iyi bir altyapı oluşturuyordu. Ve tabii ezilenlerin pozisyonlarının böyle olmasını da...

Basitçe ifade etmek gerekirse, toplumlar da siyasi ya da ekonomik olarak üst konumda bulunanlar, doğaya uyum sağlayanlardı. Bu düşünce sadece kapitalizmi doğada var olan bir işleyiş olarak açıklamıyor, aynı şekilde faşizmin de bilimsel bir yasa olarak ele alınabilmesine olanak sağlıyordu. İnsanlar arasında uyum sağlayamayanlar ya buldukları konuma müstahaktı ya da doğal seleksiyonda elenmeleri gerekiyordu.

1883'te Francis Galton, (uzaktan akrabası olan Darwin'in itirazlarına rağmen) yeni bir sosyal-darwinci iddia ile ortaya çıktı. 1883'te Darwin öldükten sonra, öjeni düşüncesiyle Galton, doğada en uyumlu olacak türün oluşması için sağlıklı olanların ayrıştırılıp, sağlıklı olanları yetiştirilmesi gerektiğini iddia etti. Aslında toplumda "çürük olanların" ayrıştırılması düşüncesi Platon'dan bu yana devam eden bir toplum tasarısıydı.

İnsan nüfusunun genetik açıdan uygunluğu test edildikten sonra iyileştirilmesi, yani istenen bir yönde değiştirilmesi demektir. Böyle bir müdahaleyle hedeflenen, insan nüfusu içerisinde kimlerin çiftleşip kimlerin çiftleşmeyeceğine "bilimsel metotlarla" karar verilip "en uygun" türü yaratabilmektir. Sosyal-darwinciliğin ulaştığı bu boyut, "en uyumlu" ırkı yaratabilmek adına en iyi bilimsel teknikler kullanılsa dahi, yani insanların gen haritaları çıkartılıp istenen özellikler açısından fiziki, zihinsel vb. en iyi insanı yaratmaya kadar gidecektir.

1912'de Londra'da gerçekleşen Uluslararası Öjenik Konferansı, meselenin ulaştığı boyutu anlamak açısından önem taşımaktaydı. 1920'lerde İsveç'ten Belçika'ya öjenikle ilgili bi-

limsel çalışmalar yoğunlaşmış, 1930'larda Nazi Almanyası'nda devletin ırk politikalarını ispatlamasına yardımcı bile olmuştu.

Herbert Spencer, 'en uygun olan hayatta kalır' mottosuyla, işin buralara kadar geleceğini öngörüyor muydu bilinmez ancak, Spencer'in ve diğer sosyal darwincilerin yaptıkları hata sadece yöntemsel bir sorun değildi. Yani iş, bilimsel yöntemlerin bu şekilde insanlara uygulanabilirliği etik tartışmasından önce başka hatalar içeriyordu.

Kropotkin'in Kessler'den Devraldığı

Karl Kessler, 1880'de "Karşılıklı Yardımlaşma Yasası" üzerine verdiği konferansla ne yaptığının belki farkında değildi. Ancak 19. yüzyılın ortalarında ortaya çıkıp bir yüzyıl sonrasında insanlığın başına bela olacak sosyal-darwinizmin kökünü kazıyacak bir teorinin oluşmasına katkıda bulunuyordu. Kessler, Peter Kropotkin'in canlı türlerindeki karşılıklı yardımlaşma olgusunun evrimin bir faktörü olarak incelemesinde onu en çok etkileyen isimdi.

Kuzey Asya'da hayvanların boğuşmak zorunda kaldığını gördüğüm yaşam koşulları. Tüm bunlar, Darwin'in aşırı çoğalmaya karşı doğal engeller olarak tarif ettiği şeyin doğadaki temel önemini kolayca kavramamı sağladı; bu engellerle karşılaştırıldığında, çeşitli yerlerde, belirli koşullarda rastlanan, fakat asla bu engellerle aynı önemde olmayan, yaşam imkanları için aynı türden canlılar arasındaki mücadelenin çok daha önemsiz olduğunu anladım. Yaşamın yoksulluğu, nüfusun azalması Kuzey Asya olarak adlandırdığımız yerkürenin bu devasa bölümün ayırt edici özelliği olduğundan, Darwincilerin çoğunun inandığı, besin ve hayatta kalma için her bir tür içindeki bu müthiş rekabetin gerçekliğiyle ilgili ciddi kuşkular duymaya, dolayısıyla, yeni türlerin evriminde bu tür rekabete verilen bas-kın rolden de kuşkulanmaya o andan itibaren başladım (ve sonra yaptığım incelemeler ise bu kuşkumu haklı çıkardı).

Rekabetin en çok olması gereken yerde gerçekleştirdiği gözlemleriyle Kropotkin, karşılıklı mücadele yasasının yanında karşılıklı yardımlaşma yasasının da var olduğunu fark ediyordu. Aslında Kropotkin, daha fazlasını iddia ediyordu; hayatta kalma mücadelesinin başarısı

için türlerin yardımlaşması her şeyden çok daha önemli!

Bu bulguyla beraber, Kropotkin'in sonraki gözlemlerinde *karşılıklı yardımlaşma*, evrimin bir faktörü olarak ele alınan bir olgu olarak önemli bir yer tutacaktı.

Amerika ölçeğinde yaşanan kuş göçlerinde -bu zeki hayvanların yirmi bin kadarı, büyük kar fırtınaları başlamadan önce, dağılık olarak yaşadıkları geniş bir bölgeden gelerek, Amur'u en dar yerinden geçmek için bir araya toplanmışlardı- hayvan yaşamında dair gözlerimin önünde cereyan eden tüm bu sahnelerde karşılıklı yardımlaşma ve dayanışmanın öyle boyutlarda uygulandığını gördüm ki, bunun, yaşamın sürdürülmesi için, her bir türün korunması ve sonraki evrimi için son derece önemli bir özellik olduğu kanısına vardım.

Aslında Kropotkin, sadece biyolojik verilerle ortadaki iddiayı çürütmeye kalkmıyordu. Darwin'in düşünceleri ve toplum arasındaki ilişkilere yönelik akıl yürütmelere de bir cevap oluyordu. Doğadaki her hayvanın hemcinslerine karşı mücadelesi, insanın diğer insanlara karşı mücadelesiyle beraber doğa yasası olarak kabul ediliyordu. Kropotkin, türler için acımasız bir hayatta kalma mücadelesinin varlığını kabul etmiyor, bunu kanıtsız ve gözleme dayanmayan bir iddia olduğunu vurguluyordu.

Dolayısıyla durum insan için de aynıydı:

İnsan türünün toplumu, temellerini ne sevgiden alır ne de sempatiden alır. Bireyin kendi dışındaki herkesin haklarını kendininkine eşit kabul etmesini sağlayan şey, içgüdü düzeyinde bile olsa, insani dayanışma bilincidir. Karşılıklı yardımlaşma pratiğinin her bir kişiye verdiği gücün bilinçsiz de olsa farkına varılmasıdır, her bir kişinin mutluluğunun herkesin mutluluğuna sıkı sıkıya bağlı olduğu duygusudur ve belli belirsiz bir adalet ve hakkaniyet duygusudur.

Topluluk halinde yaşayan diğer canlılarda olduğu gibi insanın da var olmasını sağlayan en büyük özelliklerinden biri *karşılıklı yardımlaşma* pratiğiydi. Kropotkin'in *karşılıklı yardımlaşması*, bundan yıllar sonra ortaya çıkan biyolojik ve sosyolojik verilerle bir kez daha kanıtlanıyor. İnsanlık tarihinin %98'lik bölümündeki yaşam

mücadelesinde türümüzün devamlılığını sağlayabilmesinin en büyük koşulu *karşılıklı yardımlaşma* ilkesinin içgüdüsel bir şekilde işletilmesinden başka bir şey değil.

Bunu yapabiliyor olduğumuz dönemde türsel uyumumuzun çok daha ötesinde, aynı zamanda diğer türler ve eko-sistemle içinde bulunduğu ahenk, romantik ütopyalarda rastlanabilir bir durum olmadığı artık ispatlanmış durumda.

Karşılıklı Yardımlaşma'nın Toplumu Anlamaya Etkisi

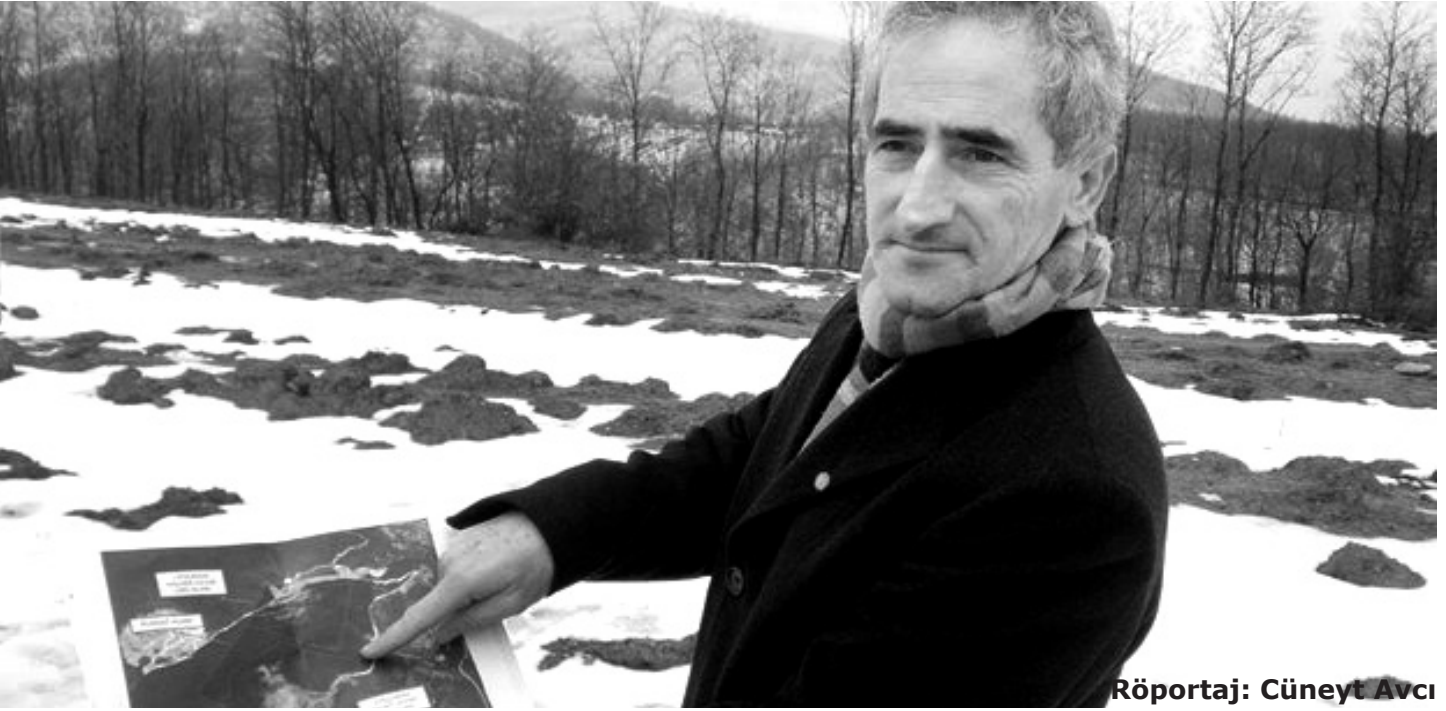
Karşılıklı yardımlaşmanın hayvanlardaki önemini reddedemeyen bazı evrimciler, Herbert Spencer'in yaptığı gibi, karşılıklı yardımlaşmanın insanlar arasındaki varlığını kabul etmeye yanaşmadılar. İkel insanda, her bir kişinin herkese karşı mücadelesi yaşamın yasası idi. Hobbes'tan beri, yeterince eleştirilmeden, istekli bir şekilde yinelenmiş olan bu iddianın, insan gelişiminin ilkel dönemleri hakkında bildiklerimizle doğrulanmaktan uzak olduğu aşikardır.

İnsanın ya da diğer türlerin doğasında bencillik, rekabet, hırs aramaya niyetlenmiş herhangi düşünce, kendini kanıtlamak için bilimsel iddialara başvurmaktan imtina etmeyecektir, etmemiştir de. Toplumsal örgütlenmeyi bu bilinçle şekillendirmiş, bu şekillendirmeyi anlamlandırmış tüm düşünüşler bilimsel olduğunu savunarak kendilerini meşrulaştırmaya çalışmışlar, çalışmaktadırlar.

Kropotkin'in *karşılıklı yardımlaşması*, Darwin'in evrim düşüncesiyle çelişmek bir yana, siyasi niyetlerle gerçekleştirilen manipülatif nesnellik iddialarının altını oymuş; toplumsal paylaşma ve dayanışmayı doğal bir zemine oturtabilmiştir. Kropotkin'in siyasete olan etkisini, bu izdüşümden bağımsız ele alamayız. Bugün karşılaştığımız daha fazla veri, Kropotkin'i insan ve diğer hayvan türlerinin davranışlarına ilişkin bulgularını haklı çıkartıyor. Malthus'tan Spencer'a insan doğasını ve toplumların içinde bulunduğu durumu "hayatta kalma mücadelesi"yle açıklamaya çalışan iddialara karşı, paylaşma ve dayanışmanın canlı doğasında var olduğu cevabıyla *karşılıklı yardımlaşma*, paylaşma ve dayanışmaya dayanan özgür bir toplumun doğasıdır.

Dipnotlar için, www.patikaekoloji.org'a bakabilirsiniz.

Yalova Taş Ocağı İstemiyor



Röportaj: Cüneyt Avcı

Yalova, haritanın en küçük şehri olmasına rağmen kapitalizmin gözünden ve planlarından kaçmıyor. On tane taş ocağı, yapılması planlanan OSB ve Termik Santral projesiyle şirketlerin iştahını kabartıyor. Taş ocağının bulunduğu Güneyköy'de ise durumun farkında olanlar direnişi örgütlüyor. Güneyköy'de direnişin ilk gününden bu yana mücadelenin içinde olan Samanlı Dağları Koruma Derneği'nden Hakim Menteş ile buluşup bir röportaj gerçekleştirdik.

Merhaba. Yalova'da bir süreden beri taş ocaklarına karşı mücadele verildiğini biliyoruz. Siz de başından beri aktif olarak bu mücadelenin içindesiniz. Taş ocaklarının bölge halkının yaşantısını nasıl etkilediğinden bahsedebilir misiniz ?

İnsanlar çoğunlukla direkt olarak gördüklerinden etkileniyor. En bariz göze çarpan etkisi toz. İnsanlar birincil olarak tozdan şikayet ediyorlar. Aynı zamanda tozu yaratan araç trafiği de bir diğer şikayet konusu. Güneyköy ve Paşakent bölgesinde bulunan bu şirketler şu anda bile günde 50-60 tane kamyon doldururken beklenen kapasite artırımı sonrasında bunun 4 katına çıkacağı ortada. Ayrıca bizi endişelendiren bir diğer konuda yapılacak olan patlatmalar. Bu bölgede yaşayan biri olarak be-

nim çevremde gördüğüm etkiler bunlar.

Yalova'da büyük bir su sorunu yaşıyor. Taş ocaklarının suya verdiği zarar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Suya direkt etkisi olduğu düşünülüyor. Yeraltı sularının yön değiştirmesi ya da yok olması hakkında halkın bir bilgisi olduğunu düşünmüyorum. Genel algı nüfusa ve iklime bağlanıyor. Şirketlerin ya da devletlerin harcamaları ve talanları bir şekilde yok sayılıyor. Oysa alan genişletme işlemi sırasında hem yeraltı suları olsun hem de mevcut insanların içme kaynaklarından çekilen su olsun büyük bir sorun teşkil etmekte. Günde ortalama 117 ton şebeke suyu bu yapılan çalışmalarda harcanacak, bununla kalmıyor da yapılacak patlama-

larda yer altı su kaynakları da yok olacak.

Yalova'da taş ocaklarının varlığını biliyoruz. Ayrıca bu bölgede yeni taş ocakları da açılıyor. Ya da kapasite artırımına gidiliyor. Toplam kaç taş ocağı aktif ve nasıl projeler var? Biraz bahsedebilir misiniz?

Aslında yeni açılmaktan öte genişletme projeleri bulunuyor. Bu bölgede bir kaç yıl önce daha fazla taş ocağı vardı. Bunların birçoğu kapatıldı. Sebebi çevreye verdiği zarar değil talep azlığıydı. Bölgeye kurulan tersane yeterli talep oluşturmadı. Benim bildiğim Yalova'da aktif 8-10 tane taş ocağı var. Ruhsat ise yüzlerce. Talep olduğu takdirde açılmasına imkân sağlanmış. Bu insanlar, bu ruhsatları boşuna almıyor. İzmir-İstanbul arası yapılacak olan köprüden sonra doğacak talebe göre işletmelere açacaklar. Ruhsat ne de olsa bir maliyet. Bu maliyeti boşuna ödemiyorlar. Kar bekledikleri için bu alanları ellerinde tutuyorlar.

Peki bu projeler hangi bölgeleri etkileyecek?

Bölgelerden biri benim de köyüm olan Güneyköy. Zaten konuştukları bölge de burası. Bununla beraber Soğucak, Sugören, Hamzalı, Yalova'nın mahallesi olarak geçen Paşakent mahallesi ve Esadiye ilk etkilenecek köy ve mahalleler olacak. Fakat bu saymış olduğum bölgeler kısa dönemde etkisini göstereceği alanlar. Uzun vadede yaşanacak su kaynakları sıkıntısı, toz ve ekolojik dengenin yok oluşu Yalova'yı hatta sınır ilçemiz olan Orhangazi'yi de etkileyecek.

Peki bu projeler hayata geçerse Yalovalıları ne bekliyor?

Birinci etkisi su üzerinde olacak. Su kaynaklarımız gitgide azalıyor. Geçen yazdan bunu gördük. Yazın bir ay boyunca belli aralıkla su verilebildi evlere. Kimi basın bunu dile getirdi. Geçmişin su şehri olarak anılan ve İstanbul'daki su sıkıntısında içme suyu sağlayan bir kent, aradan geçen 20 yıl içerisinde su kaynaklarını kaybeder hale geldi. Taş ocakları bulunduğu bölgede değil çok daha geniş alanlarda katliama sebep olan bir işletme. Bölgede yaşayan insanlar üzerinde çok büyük etkileri var. Mese-

la benim annem 15 yıl önce bütün sülalemize yetecek kadar ürün alıyordu. Şu anda aldığımız bütün ürün kendimize zor yetiyor. Yani 15 yıl içerisinde gözle görülen bir fark oluştu.

Bugüne kadar taş ocaklarına karşı neler yaptınız ? Bundan sonra neler yapmayı düşünüyorsunuz ?

Bu güne kadar yürüyüş, miting, ve imza kampanyası yaptık. Yani aktif olarak yol kapama, ya da fiziki bir temasta bulunmadık. Gelecek süreçte bölge insanını dahil edebileceğimiz oradaki insanları da içine katabilecek bir festival programımız olacak. Buradaki asıl amacımız farklı mahalleler ve köylerdeki insanları da bu sürece dahil etmek. Bu farkındalığı sağlamak. Çünkü yerelde birliktelik oluşmadığı takdirde diğer mücadelelerde gördüğümüz gibi herhangi bir sonuç alınamaz.

Yaptığınız etkinliklere yöre halkının yaklaşımı nasıl?

Benim bulduğum köyde yani Güneyköy'de durum biraz farklı. İşletmecilerin bir kısmı köyümüzün insanı ve geniş bir aile. Bundan dolayı destekleyenler de var. Durum böyle olmasına rağmen köyümüzün %70 'i taş ocaklarına karşı. Fakat bu, geri kalan herkesin aktif olarak mücadele ettiğini göstermiyor. Bir kısmı karşı olmasına rağmen bu durum karşısında ses çıkarmıyor. Yani bu durum göz önüne alındığında köyün hemen hemen 3'te 1'i diyebiliriz

Patika dergisi olarak verdiğiniz meşru mücadeleyi selamlıyoruz ve bu mücadele sürecinde yanınızda yer alacağımızı belirtmek isteriz. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Vermiş olduğunuz destekten dolayı teşekkür ediyoruz. Burası sadece bizim değil, tüm canlıların yaşam alanı. Bu alanlar için hep beraber mücadele etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Bu süreçlerde deneyimlerin paylaşılması, kurulacak birliktelikler her zaman daha fazla güç demektir. Şirketler bu güçleri yaptıkları katliamlardan kazandıkları para ile sağlarken bizlerin sadece çıplak elleri ve yaşamı savunan yürekleri var. Fakat bunlar birleştiğinde hiçbir şirketin ya da devletin bunları satın alabileceğini ya da yıkabileceğini düşünmüyorum.

Ziraat Bankası

PATİKA Sayı 2 Nisan 2018



14 Şubat "Yalova'da Taş Ocağı İstemiyoruz" Mitingi



ERİN YOLUNA
YUYORUZ





Rüzgar Neyi "Sürdürüyor"?

Özgür Erdoğan

Kapitalizmin "Sürdürülebilirlik" Efsaneleri

"Sürdürülebilirlik" kelimesi, son zamanlarda yaşamımızın her aşamasında artık sık sık duymaya başladığımız bir kelime oldu. "Sürdürülebilir Turizm"den tutun da "Sürdürülebilir Enerji"ye kadar çok geniş bir yelpazeyi niteleyen bu kelime, aynı zamanda da kapitalizmin çeşitli araçlarla yaşam üzerinde yarattığı tahribatların da önüne geçilmesi için bir alternatif olarak da sunuluyor. Bugün nükleer enerjinin alternatifi olarak, Rüzgar Enerjisi ve Güneş

Enerjisi gibi, "sürdürülebilir kaynaklar" öneriliyor.

Fakat burada gözden kaçan bir şey var, o da içinde yaşadığımız sistemin doğası ya da kapitalizmin devamını sağlayan dinamikler meselesi. Kapitalizmin temel ilkesi, sonsuz tüketim üzerine kurulmasıdır. Bugün yana yakıla enerji kaynağı yaratmaya çalışanlar, senin benim evde kullandığımız buzdolabı ya da ampuller için değil, sistemin lokomotifi olan devasa endüstrilerin ihtiyacı için bu çabayı harcarlar.

Keza, dünyada en çok enerjiyi harcayan sektörlerle baktığımızda bunlardan ikisinin savaş sanayi ve demir çelik sanayi olması burada anlatmaya çalıştıklarımızı özetler niteliktedir.

Bugün sınırsız enerji ihtiyacı için yaşadığımız toprakları adeta bir enerji tarlasına çeviren ve dünyanın her noktasını nükleer ve benzeri ölümcül santraller ile donatan kapitalizmin, niyetlendiği rüzgar ve güneş santrallerinin ne kadar "sürdürülebilir olduğunu tartışmak gerekir. Öncelikle "sürdürülebilirlik" naralarını atan "ekolojik kapitalizm" in kendisinin tüketim çılgınlığına bir dizgin vurmaya gibi niyetinin olmadığını görmek lazım. Onların sürdürülebilirlikten anladığı şey "yaşamın sürdürülebilmesidir. İşte bu yüzden, şirketler bizlere tüketmeyin demez tüketin ama sizler için ürettiğimiz ekolojik ürünleri tüketin der. İşte bu yüzden, şirketler daha az enerji değil, daha çok tüketim için daha çok enerji der.

Rüzgar Enerji Santrallerinin Masumiyeti

İşte böylesi bir gerçeklik içerisinde, kurulacak olan rüzgar enerji santrallerinin devasa boyutlarda olacağı ve yapılan araştırmalar ile yaşanan deneyimler sonunda ortaya çıkan tehlikelerin de doğru orantılı olarak devasa boyutlarda olacağı aşikar.

Peki nedir bu rüzgar enerjisinin doğurduğu tehlikeler?

Öncelikle rüzgarın "yenilebilir" bir enerji olmadığından başlarsak, meseleyi temelden ele almış oluruz. Rüzgar, havanın hareketi ile meydana gelir. RES'lerin pervaneleri hava akışının hızını yavaşlatarak rüzgarı azaltır, hatta uzun mesafede yok ederler. Bütün yeryüzündeki hava koridorları birbirleriyle bağlantılı olduğundan bunlardan herhangi birindeki tıkanıklık büyük ölçekte değişiklikleri de tetikler.

Sonrasında, kurulum aşamasından devam edebiliriz. Katliam, tribünlerin oldukça büyük olan parçalarının, santralin kurulacağı bölgeye taşınması ile başlar. Bu parçaların taşınması için ihtiyaç olan geniş yollar için bir çok orman "temizlenir". Ayrıca bölgenin rüz-

garından tam verim alınabilmesi için, santralin kurulacağı tepe traşlanır, yani bölgedeki bütün ağaçlar kesilir. Tribünler genelde çok büyük olduğu için, parçaların montajının sahada yapılması gerekir bu yüzden de burada kurulacak atölyeler için yeni katliamların kapıları aralanır.

Göçmen kuşlar çok uzun mesafeleri katettiklerinden bünyelerindeki enerjiyi en verimli şekilde kullanabilmek için kendilerini büyük rüzgar akımlarına bırakarak daha az kanat çırparak göç ederler. Bu büyük rüzgar koridorları aynı zamanda göç yollarıdır. Rüzgardan elektrik elde eden santraller de hızlı dönmeleri istendiğinden bu rüzgar koridorlarına kurulurlar. Göç yollarında karşlarına çıkan bu dev pervanelere kapılan göçmen kuşların büyük bölümü bu pervanelerin kendilerine çarpmasıyla parçalanarak ölmektedirler.

Öte yandan, **tribünlerde oluşacak olası arızaların yangınlara yol açabileceği** bu yangınların da, kurulum aşamasında yok edilen orman ve tarım arazilerinin geri kalanını tehdit unsuru oluşturması olasıdır. Bununla beraber, direklerin devrilmesi, pervanelerin kopması ya da pervanelerde meydana gelen buzlanmaların oluşturduğu dev buz parçalarını etrafa saçılmaları gibi "kazaların" oldukça yaygın olduğu, farklı coğrafyalarda ki örneklerle bakılarak görülebilir.

Rüzgarda elektrik elde eden pervaneler dönerken dalga boyları yüksek sesler çıkarmaktadır. Bu seslerin bir bölümü işitilebilir uğultular iken büyük bir bölümü de insanın işitme aralığından dışarıda, ancak maruz kaldığında huzursuzluk verecek cinstendir. **Bu yüksek dalga boylu ve düşük frekanslı dalgaların** uzun ve kısa vadede açığa çıkardığı zararlar henüz tümüyle tespit edilememiştir.

Rüzgarın döndürdüğü paneller türbindeki çok güçlü **bir mıknatısın dönmesini sağlayarak mıknatısın oluşturduğu manyetik alanın da yörüngesini sürekli değiştirir.** Dönen mıknatıs, etrafındaki kablolarda bir elektrik akımı meydana getirir. Kayda değer bir elektrik akımı oluşturabilmek için ya paneller çok hızlı dönmeli ya da mıknatıs çok kuvvetli olmalıdır. Rüzgarın panelleri döndürme gücü belli bir sınırdadır olduğundan bu mıknatıs olabildiğince güçlüdür. İşte bu denli kuvvetli bir mıknatısın oluşturduğu elektromanyetik alan, etkileşim içinde olduğu alandaki birçok maddeye etkide bulunacaktır. Buna bağlı olarak etki alanında kalan tüm varlıkların kimyasal ve genetik yapısında değişiklikler meydana getirecektir. Elektromanyetik dalgalara maruz kalmak kanserin birincil nedenidir.

Göçmen kuşlar çok uzun mesafeleri kattıklarından bünyelerindeki enerjiyi en verimli şekilde kullanabilmek için kendilerini büyük rüzgar akımlarına bırakarak daha az kanat çırparak göç ederler. Bu büyük rüzgar koridorları aynı zamanda göç yollarıdır. Rüzgardan elektrik elde eden santraller de hızlı dönmeleri istendiğinden bu rüzgar koridorlarına kurulurlar. Göç yollarında karşılarına çıkan bu dev pervanelere kapılan **göçmen kuşların büyük bölümü bu pervanelerin kendilerine çarpmasıyla parçalanarak ölmektedirler.**

Rüzgarlar hareket eden bir hava külesi olmalarının yanı sıra beraberlerinde nem ve sahip oldukları sıcaklık dolayısıyla ısı (bu ısı, gideceği yere göre soğuk ya da sıcak olabi-

li) da taşırlar. **Yavaşlayan rüzgarlar, doğal hedeflerine ulaşamadıklarından iklim değişikliğine neden olurlar.**

Temiz enerji mi? Bir de Yerellere Sorun!

Elbette bütün bunlara rağmen, kapitalistler rüzgar enerjisinin "temiz" enerji olduğu iddialarını sürdürürler. Bunda şaşırılacak bir şey yok! Fakat bu alanda mücadele verdiğini söyleyen kimi Stk ve kurumların, nükleer enerjinin alternatifiymiş gibi bu "kaynakların" savunuculuğuna geçmesi düşündürücüdür. Birincisi, biz yaşam savunucularının kapitalizmin enerji ihtiyacını karşılamak gibi bir kaygısı olmamalıdır. İkincisi, rüzgar enerjisinin propagandası bu işi yapan şirketlerden daha hareketli bir şekilde yapan stk ve kurumların niyeti sorgulanmalıdır. (bkz. "Rüzgar da Güneş de Kapitalizme Yetmez" ve "Yeni Nesil truva Atları ve Fon Döngüsü" Patika 1. Sayı)

Bizler, rüzgar ve güneş enerjisi gibi "sürdürülebilir" olduğu söylenen enerjilerin, aslında pek de temiz olmadığını ilk defa gündem edenlerdendir. Fakat bu fikirleri ilk ortaya attığımızda "kimi "sürdürülebilirler" iddialarımızı maksatlı olarak görmezden gelmiş, propagandalarına kaldıkları yerden devam etmişlerdir. Fakat bugün görülüyor ki, uygulamaya başlayan RES projeleri, kurul-

dukları yerlerde canlı yaşamını ciddi anlamda tehdit etmeye başlıyor. Özellikle İzmir çevresinde Karaburun, Çeşme, Urla'nın da içinde olduğu yerleşimlerde, halk yaşadıkları yerleri talan eden Res'lere karşı direnişler örgütlemeye başlamışlardır. Yukarıda bahsettiğimiz sıkıntıları birebirde yaşayan bölge halkları, tribünlerin arıcılık ve hayvancılığı da tehdit ettiği hatta İzmir - Karaburun çevresinde yok oluşun eşiğine getirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, bu tribünlerin kurulmaya başlandığı Trakya, kıyı Ege ve Antakya çevresinde, yerellerin bu konudaki rahatsızlıkları git gide yükseliyor.

Elimizde böylesine bir tablo varken hala rüzgar enerjisini savunuyor olmak, kapitalistler için olmasa da bu alanda çalışan birey ve kurumlar için en iyi tabirle talihsizliktir. Üstelik, Sinop'ta, Mersin'de Nükleere, Karadeniz'de HES'lere karşı çıkarken, bugün bu tribünlerden kaynaklanan tehlikelerle yüz yüze olan bölge halklarının içinde oldukları durumu anlamazlıktan ve duymazdan gelmek ise tam anlamıyla iki yüzlülüktür.

Talanın, Katliamın Yeni Adı Kaya Gazi





Emre Bayyigit

Kapitalist şirketler, yıllardır bu topraklarda devlet desteği ya da direkt kendi teşebbüsleriyle, bir dizi ekolojik yıkıma neden olan enerji projelerine girişmiştir. Diğerlerine nazaran yeni sayılan kaya gazı ise söz konusu şirketlerin son gözdeleleri! Kürdistan, Trakya, Karadeniz, Tuz Gölü civarı ve Toroslar'da mevcut tüketim rakamını 40 yıl karşılayacak 'kaya gazı' rezervi var olduğu söyleniyor. Yaklaşık 3 yıl önce, Royal Dutch Shell, TPAO (Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı) ortaklığıyla, Diyarbakır Sarıbuğday ve Bağdere köylerinde kaya gazı sondaj çalışmaları başlamıştı. Shell'in kaya gazını, enerjide 'alternatif' olarak gördüğünü söylemesinin ardından, bir diğer petrol şirketi olan Exxon Mobil da bölgede arama yapmak istediğini söyledi. Bu projeleri ile Shell ve diğer şirketlerin, çıkmayan yerlerden doğal gaz çıkarmaya yarayan fakat çıkarırken de, bütün suyu, toprağı, havayı, tüm canlılığın yaşamını ve yaşam alanlarını bu yöntemle tam bir kıyıma maruz bırakarak, servetine servet katmaya devam etme iştahı görülüyor. Bölge halkı, yıllardır devletin imha, inkar ve baskı politikaları ile yaşamlarını sürdürmeye çalışırken, halihazırda yapılan ekolojik yıkımlarla, HES'ler ve güvenlik barajları ile tüm su varlıkları tehlikeye girdi.

Nedir Bu Kaya Gazı?

Yeryüzünün derinliklerinde, kaya tabakasında çözünmüş halde bulunan ve sondaj kuyusu açılmayacak kadar derinde olan doğal gazdan başka bir şey değil aslında kaya gazı. Yeni bulunmuş bir fosil yakıt ve "temiz enerji kaynağı" olarak anlatılan kaya gazı, genelde yerin 3000 metre altındaki kaya kütlelerinde bulunuyor. Kaya gazı çıkarmak için "hidrolik kırılma" adı verilen bir yöntem kullanılıyor. Bu yöntem, sondaj kuyularıyla yerin altına açılan kuyulardan, kayanın içinde patlamalara yol açan 600 kimyasal maddenin karışımının yollanmasıyla uygulanıyor. Bu patlamalar kaya küt-

lesinde çatlaklara yol açıyor ve serbest kalan gaz, çatlaklardan yeryüzüne çıkıyor. Bu yöntemle kuyularda toplanan gazla birlikte, onu elde etmek için kullanılan kimyasallar da yeryüzüne çıkmış oluyor. İnsanların evlerindeki şebeke suları, suya karışan doğal gaz ve kimyasallarla, çakmak çakınca alev alacak kadar tehlikeli hale geliyor.

ABD Kaya Gazına El Atınca

ABD’de 1972 yılından beri fosil yakıt kaynaklarında büyük sorunlar olduğundan bahsediliyor. Su kaynaklarının korunması için petrol şirketlerine çeşitli ‘yükümlülükler’ getiren 1972 tarihli “Temiz Su Yasası’nda” 2005 yılında yapılan düzenlemeyle, yalnızca hidrolik patlama yöntemiyle doğal gaz çıkaran şirketler bu yasadan muaf bırakıldı. Bu düzenlemeyle beraber ABD, 2009’a kadar doğal gaz üretimini ikiye katladı. Aynı oranda su havzalarındaki zehirlerini de!

Kaya gazı ilk olarak, ‘doğal gaz okyanusu’ olarak adlandırılan Kuzey Amerika’nın Teksas eyaletinde, 1981 yılında çıkarılmaya başlanmış. Patlamayla açığa çıkan kimyasallar, yeraltı suları ve akarsulara karışıp bölgedeki bütün yaşamı yok ederken, halkın içme suyu olarak kullandığı su kaynakları da zehirleniyor ve şebeke suları alev almaya başlıyor. Bölgedeki bütün hayvanlar bu yolla katlediliyor. Sondaj kuyularının yanına kazılan dev çukurlarda biriktirilen sondaj atık maddeleri, havayı solunamaz hale getiriyor. Kaya gazı çalışmalarında Halliburton, Williams, Cabot Oil and Gas gibi şirketler başı çekiyor. Burada biraz daha dikkat çekilmesi gereken şirket, Halliburton! Büyük petrol firmalarının inşaat, güvenlik, lojistik, yangın söndürme işlerini yapmakta olan bu katil şirket, Amerikan ordusunun yiyecek, içecek, temizlik gibi tüm malzemelerinin özelleştirilmesi kararı alındığında ihaleyi kazanan oluyor. Amerikan ordusuna limanlar, üsler ve yollar inşa etmekte de, yine bu şirket tüm görevi üstleniyor ya da “üstlendiriliyor.”

ABD tarihinde başkanın en genç yazı işleri müdürü, Panama saldırısı ve 1. Körfez

Savaşı sırasında Savunma Bakanı, 2001-2009 tarihleri arasında da 46. Başkan Yardımcısı olan Dick Cheney; aktif siyasetten emekli olup, yüzünü özel sektöre döndüğü 1995-2000 yılları arasında katil şirket Halliburton firmasının genel müdürlüğünü yapıyor! Tüm bu bilgiler ışığında meselenin, sadece ‘enerji’ olmadığı gerçeği daha iyi anlaşılıyor.

Kaya Gazı ve Yarattıkları

Kapitalist şirketler “kaynaklar” tükendikçe yeryüzünün derinliklerine doğru ilerliyor. Bunu da, tüm yaşamı yok ederek yapıyor. Doğal gazda bulunan ve insan sağlığı ile doğada yaşayan bütün canlılar için ölümcül olan propan gazı, etilen gibi gazlar bölgede yaşayan insanlara solutuluyor. Suyu, toprağa karışan kimyasallar ise nörotoksin ve kanserojen etkileri olan son derece tehlikeli maddeler. Kaya gazı faaliyetlerinin, yeraltında 4 şiddetinde depremlere yol açtığı bilinmekte. Ayrıca bulunduğumuz coğrafyanın, Kuzeydoğu Anadolu Fay Hattı gibi dünyanın en faal fay hatlarından birinin üstünde bulunması ise, karşı karşıya kaldığımız tehlikenin boyutlarını göz önüne seriyor.

Böylesi derinlikteki doğal gaz şirketlerin bunca yıl el atmamasının sebebi, gazı çıkarmak için kullanılan yöntemin ortalama derinlikteki bir doğal gazı çıkarmak için kullanılan yöntemden %50 daha maliyetli olması. Petrol şirketlerinin bu ulaşılmaması zor varlıklara şimdi (bulunduktan 70 yıl sonra) paldır – küldür girmesinin sebebi ise dünyadaki doğal gaz ve petrol kaynaklarının azalması ve akabinde fosil yakıt fiyatlarının içinde bulunduğu sürekli artış. İlk arama çalışmalarıyla beraber, kaya gazının TC ve yakıt sıkıntısı çeken diğer ülkeler için büyük şans olduğu haberlerde geçmeye başlamıştı. Öte yandan bu haberlerde iki cümleyle de olsa kaya gazı çıkarma yönteminin doğaya büyük zararlar verebileceğinden bahsetmek zorunda kalınıyor ya da “Hidrolik Patlama” sonucu serbest kalan metan gazının küresel ısınmaya neden olabileceği söyleniyor. Neredeyse bütün ülkelerde az ya da çok kaya gazı bulunuyor. Yeterli teknolojiler geliştirildiğinde ise, enerji

ihracatında tekel olan ülkelerin tekeli, kaya gazı ile birlikte böylece kırılacak. Özellikle Rusya bu konuda endişeli. Çünkü Rusya'nın artık doğal gazını satamacağı, buna karşın ABD'nin zaten yeterli olan teknolojiyle bu gazı ihraç etmeyi amaçladığı biliniyor.

Günümüzde dünyanın en büyük doğal gaz ihracatçılarından ikisi Rusya ve İran. Bu iki ülkenin doğal gaz piyasası üzerindeki etkileri bir hayli fazla. Fakat yeryüzünün derinlerindeki doğal gazın da çıkarılmaya başlanmasıyla bu piyasadaki pazarcılarının sayısının artması olası. ABD kaya gazı üretimini hızlandırdığı 2004 yılından bu yana doğal gaz üretimini ikiye katlamış durumda. Çin, Avustralya, Hindistan gibi ülkelerde de büyük kaya gazı rezervleri olduğu bilinmekte. Medya, kaya gazını halka "büyük yenilik", "enerjide önemli gelişme", "dengeleri alt üst edecek" gibi sloganlarla duyururken, bu yeni yöntemin neden olabileceği "çevre sorunları"na bir cümle ile değinip geçmektedir. Bu cümlelerde de, kaya gazı çıkartırken doğaya verilen zararın bazı seyrek rastlanan, yanlış uygulamalardan ileri geldiğini söylemekte. Medya, kaya gazı hakkında kamuoyunda büyük bir manipülasyon yaratmaya çalışıyor. Kaya gazının çıkarılabileceği yeraltı kaya havzaları çok geniş alanları kaplıyor ve çok büyük doğal gaz rezervleri barındırıyorlar. Dünyada doğal gaz içeren kaya havzalarının 38 ülkede olduğu söyleniyor.

Su Savaşları ve Kaya Gazı

Gaz şirketleri ile çiftçilerin yeryüzünde verdiği su savaşları gün geçtikçe sertleşmekteyken, kaya gazı aramalarının hız kazanmasıyla beraber bu savaşın daha da sertleşeceği aşikar. Kapitalist şirketler kaynakları tükettikçe, biz tükeniyoruz. Shell, Exxon-Mobil, Halliburton ve diğer küresel kapitalist şirketlerin tüm yeraltı varlıklarını tüketmek üzere harekete geçmelerinin nedeni, artık sadece piyasa rekabeti ve bu piyasadan kazanılacak olan milyar dolarlar değil, devasa boyutlara ulaşan projelerle elde edilecek olan ranttır. Öyleki; birileri ceplerini doldurma peşinde koşar adımlar atarken, 'enerji' adı altında yaşamlar solmaktadır. Sondaj maliyetlerinin yüksek olmasından ötürü tam hayallerindeki verimi alamamalarından yakınan şirketler, teknoloji çalışmalarını geliştirdikçe son sürat sömürmeyi sürdürecekler.

Dipnot: <https://www.globalpolicy.org/component/content/article/168/34798.html>



Bir Katliam Sadece “1” Katliam Değildir!

Büşra Cengiz

17. yüzyılın sonuyla birlikte ekolojik tahribatların yaşamı katletmesi önüne geçilemeyecek derecede yükselmiştir. Sanayi Devrimi ile birlikte yapılan ekolojik yıkımlar yalnızca bulunduğu alanla sınırlı kalmamış, yapılan tahribatlarla açığa çıkan ağır gazlar ve atıklar, havayı da suyu da toprağı da tekrar tekrar kirletmiştir. Yaşadığımız bu dönemde kapitalizmin küreselleşmesiyle tahribatın boyutları gün be gün artmıştır.

Bütün bu ekolojik yıkımlarla beraber kapitalist sistem hız kesmeden insanlar arasındaki ilişkiyi de tahrip etmeye başlamıştır. Hem insanların birbirleri arasındaki ilişkilerde, hem de doğa ile kurduğu ilişkide katlanarak devam etmiştir. Kaçınılmaz olan ise; kapitalizmin yaşamsal olan her şeyi bir meta haline getirerek sömürmesi ve ranta çevirmesiydi. Kapitalizm doğadan payını da etkileri hala geçmeyen ekolojik yıkımlarla aldı.

Fakat bahsettiğimiz ekolojik yıkımlar, sadece buldukları alanı ve zamanı etkilemediler. Her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğu yeryüzünde, bu yıkımların etkileri farklı doğa olayları ile başka yerlere ve ileriki zamanlara da taşındı. Yani ekolojik yıkım, zamanı ve mekanı aştı. Tıpkı Çernobil'in etkilerinin santralin patladığı yer olan Pripiat'tan 900 sene boyunca silinmeyecek olması ve patlamanın etkisinin rüzgar ve yağmurlar yoluyla binlerce kilometre öteye taşınması gibi.

Termik Santraller

Kapitalizmin daha fazla ilerleme ve daha fazla kalkınma düşünceleri beraberinde gelen termik santraller...Bilindiği üzere kömürle çalışan termik santrallerin bacalarından, yanma sonucu oluşan küllerin bir kısmı ve ağır gazlar yayılırken, yanma sonrası oluşan küller ise depolanır. Depolanan küllerden doğaya yayılan

ağır metallerin yanı sıra, termik santrallerde oluşan küllerin yaklaşık yüzde 35'i de bu depolamaya girmez, rüzgar ile suya, toprağa yayılarak, yaşamları tehdit etmeye devam eder.

Yine termik santrallerin bacalarından çıkan CO₂, SO₂, NOX'ler gibi sera gazları, iklim değişikliğine neden olur, yağış rejimiyle birlikte ekolojik uyumu bozar. Kükürt ve azot oksitler de termik santrallerin bacalarından yaşamlarımıza nüfuz eden gazlardan. Rüzgarlarla ortalama 3-4 gün içerisinde atmosfere taşınan bu gazlar, bölgenin arazi yapısı ve hava koşullarına bağlı olarak, etkiyi yüzlerce kilometreye uzaklığa götürebilir.

İklim değişikliğinin dışında, santrallerin bacalarından yükselen bu gazlar "yağış değişiklikleri"ne de sebep olur. Bu gazlardan oluşan asidik kimyasallar yağmur, kar, çiy veya kuru parçacıklar halinde toprağa düşer. Gölle-re, akarsulara düşen bu asit yağmurları, sudaki asit dengesini bozarak yaşamın da dengesini bozar. Asit yağmurlarının çıkardığı sülfat ise solunum yoluyla alındığında bronşit, astım, kansere sebep olur.

DDT (*dikloro difenil trikloroethan*) 1960'lı yıllarda tarımda böcek ilacı olarak kullanılan DDT (*dikloro difenil trikloroethan*) maddesi hala etkilerini sürdürmekte. Kullanıldığı bitkilerde kalıntılarının tespit edilmesi bir yana, ölü bebeklerin hatta Antarktika'daki ölü penguenlerin dokularında dahi tespit edilen DDT maddesi yağ dokularında birikmesiyle dünyada 1,5 milyondan daha fazla bulunmakta. Hidrolik tesislerde kullanılan PCB (*Poliklorlubifenil*) maddesi de yine aynı şekilde vücut yağlarında biriken maddelerden biri. Vücutta yağ tabakasının erimesiyle birlikte kana karışabilen bu maddelerin zehirleme zamanlarının ise bir kesinliği yok.

Çernobil Örneği

1986 yılının 25 Nisan'ına geldiğimizde; Çernobil Nükleer Santral'inde planlanan deney büyük bir patlamaya neden oldu. Patlama sonrası yüksek radyasyon yayılımı, yağmurlarla birlikte daha da hız aldı. Yağmurun kilometrelerce uzağa taşıdığı radyasyon 2727 km'yi aşkın uzaklıkta, İngiltere'nin Galler kasabasında dahi yoğun olarak tespit edildi. Hay-

vanların otlaklara girmesi yasaklandı. Ancak çok kısa zamanda radyasyonun hayvan otlaklarına ve tarım arazilerine radyoaktif bulutlar aracılığıyla taşınması, et ve süt ürünleriyle bulaşan kanserleri ortaya çıkardı. Çocukluk çağı tiroid kanseri de içilen sütlerdeki radyoaktif iyodin sebebiyle 4000'den fazla çocukta tespit edilmiştir. Radyasyonun, dna mutasyonu ile gelecek nesillere aktarımı anemi, lösemi, kısırlık, Down Sendromu, Edwards Sendromu gibi genetik bozukluklara ortam sağlıyor. Bütün bunların yanında geride kalan Pripiat şehri ise uzun saatler süren çalışmalar sonrası boşaltılmasına rağmen, bulunan radyasyonun 900 yıl boyunca daha Pripiat şehrini hayalet şehir olarak bırakacağı düşünülüyor.

Çernobil gibi, Hiroşima'da da Nagazaki'de de atomların atmosferde patlamaları sonucu radyoaktif maddelerin toz bulutları şeklinde birikmesi ve zamanla yeryüzüne radyoaktif yağışlarla inmesi, durmadan devam eden bir ekolojik yıkım dizisine dönüşüyor.

Kaya Gazı

Yakın zamanda ise Kaya Gazı çıktı karşımıza."Hidrolik kırılma" denilen bir yöntemle çıkarılması sağlanıyor, sondaj yardımıyla 500'ün üzerinde kimyasal maddenin içinde bulunduğu tazyikli suyun, kayanın derinliklerine gönderilmesiyle uygulanıyor. Bu patlamalar kaya kütlelerinde çatlamalara yol açıyor ve serbest kalan gaz, çatlaklardan yeryüzüne çıkıyor. Yaşamı, tamamen kurutan bu sistem, evlerdeki musluk sularından, akan dere yataklarına kadar kimyasalın yayılmasına neden oluyor.

Yaşamı Savunmak!

Kapitalizm yaşamı katletmeye devam ediyor. Bu uzun yıllar boyunca yanı başımızda görebileceğimiz bir kanser vakası şeklinde içimize nüfuz ederken, yeri geliyor kilometrelerce uzağa giden bir kimyasal da olabiliyor. Vücutlarımızda birikenlerden, mutasyona sebep olanlara kadar aktarılan bu maddeler ekolojik yıkımın boyutlarını büyüttükçe büyütüyor. Bizler, yani yaşam savunucuları diyoruz ki; bizden sonraki yaşama bırakacağımız şeyin; hastalıklar, tahribatlar, yıkımlar olmaması için yaşamı savunmaya, yüzümüzü ekolojik uyuma dönerek devam etmeliyiz.

Küresel Kapitalizmin 'Kıskacında' Tarım

Emre Bayyigit



1970'li yıllarla beraber ABD, 'fosil yakıtlar tükenmeye başladı' çığırkanlığını yükseltti. Evet, kapitalizm artık dokunduğu her şeyi kirlettiğini, tükettiğini görmeye başladı. Bu yıllarda ardi arkasına yeni 'çevreci', 'temiz enerji', 'temiz su' adı altında yasalar çıkarmaya başladı. Suyun ticarileştirilmesi de, çok önemli bir noktada duruyordu. Çünkü su hayattı. "Suyun kullanım hakkını devralan" şirketler, başta Güney Amerika olmak üzere, dünyanın birçok bölgesinde yaşamlara direkt müdahale etme 'hakkını da devralmış' oldu. Bugün yaşamlarımıza şirket tarımcılığını getirmiş, küresel bir politikalar zinciri uygulamaktadır. Özenle kurulan bu sistem, vakıf stratejilerinin GDO'lu gıdaların dünyanın her yerine yayılması hususunda ,büyük bir önem taşımaktadır.

Tarımda, tohum piyasası birkaç büyük şirket ile büyüme eğilimi göstermesinin yanında, tarım kimyasalları da, GDO araçlarının birlikte kullanılması ile firmalara bir artı etki daha kazandırmaktadır. Şirketlerin, tohum çeşitlerinin yalnızca tarımsal ilaç ve gübrelerle yetiştirilebilecek özellikte üretmesi, çiftçileri yine bu şirketlerin ürünlerini almaya zorlamaktadır. GDO'lu tohumlar katil kapitalistlere, daha da üstün bir güç kazandırmaktadır.

Kapitalizm Yoksullaştırır, Yoksunlaştırır

Kapitalizm için enerji üretmek ilk sıralardaki görevlerindedir. Tabi bunun yolu sömürüden geçmektedir. Bir diğer önceliği 'kalkınmadır'. Sürekli tüketimin gerekliliği yalanlarını büyüme, ilerleme vaatleri ile bezeyerek, devletlerin hükümetlerini ikna yoluna gidilmesi bunları peşi sıra izler. Bankaların kredi vermek için birbirleri ile yarıştığını bildiğimiz 1980'li yıllarda, Afrika ülkeleri bankalar tarafından bu yarışa dahil edilmeyen kesim olarak kaldılar. Çünkü; 'Avrupalı' olmayan yerlere IMF girecekti. IMF, DTÖ, DB gibi küresel iktidarlara borçlanmaları sonrasında, bu ülkelerin ekonomik ve siyasal bağımlılığı da pekiştirilmiş oldu. Yapılan anlaşmalar sonrasında bu ülke halkları yoksullaşır, yoksunlaştırıldılar.

"Yiyeceği Kontrol Ederseniz İnsanları da Edersiniz"

ABD, tarımının düşüşünü önlemek için tarımsal destekleme uygulamaları oluşturdu. Bu desteklerden daha çok büyük şirketler yararlandılar. Böylelikle bu şirketler, bütün dünyaya

önemli tarım ürünlerinin çoğunu dampingli olarak ihraç etmeye başladılar. Damping, ihracat yapan firmanın malını dışarıya, iç piyasada sattığından daha düşük fiyatla satmasıdır. Damping karşısında bir ülke derhal bunu giderecek bir gümrük vergisi koyabilmelidir. Aksi halde damping, büyük tarım şirketlerine olağanüstü kârlar sağlamaktadır. Tarım girdilerinin, (tohum, makine, gübre, ilaç, yem, mazot) bugün dünyada var olan 10 kadar büyük firma tarafından merkezileştirilerek piyasaya sokuluyor olması, tarımda kullanılan kimyasallarının satışının %85'ini gerçekleştiriyor olmaları, günümüz tarım politikalarının ne noktaya geldiğini görmemiz açısından önemli. Tarım kimyasallarının II. Dünya savaşından sonra küresel olarak pazarlanması, Cargill, Continental Grain, Bunge ve ADM gibi şirketlerin oluşturduğu tahıl karteli ve Amerikan petrokimya endüstrisi için yeni pazarlar arama sorununu da ortadan kaldırmıştı. * 1960-70 arası "yeşil devrim" sürecinde tarım küreselleşirken, Rockefeller ailesi de, bu ilerlemeyi şekillendirmekteydi.* Soğuk savaş döneminde ABD dış politikasının rotasını belirleyen kişi olan Henry Kissinger; güvenilir gıdaya ulaşmayı neredeyse imkansızlaştıran devlet politikaları ve bunlarla eş güdümlü olan kapitalist şirketlere tercüman olmuştu. "Yiyeceği kontrol ederseniz insanları da edersiniz."

Biyoyakıt Enerjisi

Çok geniş tarım arazileri üzerinde biyoyakıt laneti dolaşmaktadır şimdilerde. Bazı organik maddelerden (şeker kamışı, mısır, soya, kolza, hurma..) elde edilen biyoyakıt, toprağın gıda dışı kullanılmasıdır. Biyoyakıt enerjisini karşılamak için kapitalistler, şimdiden Endonezya'daki tropikal bitki örtüsünü yok etmiştir. Petrol ithalatını durdurup, gıda ithalatının başlatılması ile, gıdanın son sezonlarda çok yüksek fiyatları bulunması birbirini kapatıyor. *

Küresel Kapitalist Şirketler Devletlerle Ele Yaşamları Yönlendiriyor

Monsanto gibi DuPont, Syngenta, Bayer ve Limagrain firmaları da, GDO ve herbisit pazarını ellerinde bulundurduklarından, iş birliği halinde oldukları devletlerle, kimi zaman devletlerin savaş politikalarıyla, kimi zaman da devletlerden aldıkları sübvansiyonlarla coğrafyanın en uç köşelerine girebilmektedirler. *

T.C'de ise bu süreç yine IMF, DTÖ ve DB uygulamaları ile 'Tohum Yasası' adı altında çıkarılan yasayla gıda güvenliğinin, küresel sermayenin eline sunulması şeklinde gelişmiştir.

T.C tarihinde, IMF'ye niyet mektuplarında rahatça görmekteyiz ki, "yapısal reform" adı altında insanlara dayatılan, toplumsal varlığı, geleneği, geçmişi küresel kapitalist şirketlerin lehine çevirmektir. Çiftçiliği bitiren bu yolun diğer adı da; IMF ve DB'nin "yapısal uyum programları"ydı. Yaşamlara müdahale etme hakkı ile; toprağın, tohumun, suyun, yani yaşamsal olan her şeyin özelleştirilmesi başladı. O coğrafyada yaşayan halkların tüm toplumsal ilişkileri küresel kapitalist şirketlerin egemenliği altına geçirilmiş oldu. Bütün bunlar da, yasal düzenlemeler ve patent yoluyla gerçekleştirildi. T.C'nin daha yakın tarihinde ise; 4572 sayılı 'Kooperatifler Kanunu'* göze çarpıyor. Bu kanunla beraber çiftçiler; daha önceden atayamadıkları kendi genel müdürlerini atayabildiler lakin bunun bir bedeli olmalıydı. İşte bu kez Dünya Bankası patentli, Yeniden Yapılandırma Kurulları'nın kriterlerine göre kooperatifler değiştirildi. Entegre tesisleri, A.Ş.'lere dönüştürülerek şirketleştirildiler. Kamu bankalarından kredi almaları tarihteki gibi tekrardan yasaklandı. Şirketlere karşı kurulan kooperatifler şirketleştirildi. Doğrudan serbest piyasa kooperatifçiliğine dönüştürüldü.

Devlet Etkisi

Devletlerin el koyarak 'kendi hazinesi' haline getirdiği topraklar, yeri geliyor sit alanı oluyor, yeri geliyor acele kamulaştırmaya maruz bırakılıyor. İnsanların eline sıkıştırılan 3 kuruş para ile, topraklarından çok uzaklarda yeni yaşamlar kurmaları bekleniyor. Bekleniyor çünkü; toprağından edilen köylüler, göçe zorlanmış oldukları büyük şehirlerde, kapitalistlere kol gücü olarak geri dönecekler. Bu yüzden o insanların çok ağır, yoksul, yoksun koşullar altında bile olsa, yaşamlarına devam edebilmeleri şirketler için çok önemlidir.

Çiftçiliğin Bitirilmesi

Çiftçiler, endüstriyel üretim ile şehirlerde çalışacak ucuz iş gücü haline getirilirler. Zaten göç politikalarının ne menem bir şey olduğu ortadadır AB ülkelerinin.

Tarımda devlet desteğinin IMF, DB, DTÖ dayatmaları, anlaşmaları ile kaldırılması, tarımsal kredi faizlerini piyasa düzeyine çıkarma, tarımda suyun ücretlendirilmesi, özelleştirmeler, bir çok ürünün yasaklanması, üretilen ürünlere kota konması, toprakta tek tip ekim yapılması, üretilen ürünün yok fiyatlardan alınması, tohumculuk alanında da, denetleme yetkisinin Türkiye Tohumcular Birliğine verilmesi, tohum üretimi, sertifikasyonu ve piyasa denetimi, küresel kapitalist tohum şirketlerinin yetkisine girmiş oldu.

Hava koşullarına göre değişen bir üretim biçimi olan tarıma bu noktada duyulan güvensizlik, tarımsal alanları az verimli olmaları ile nitelendirirken, diğer yandan da zenginliğini kaybetmesini sağlayacak politikalar sonrasında, 'işe yaramaz' alan olarak göstererek, buralara devasa RES ve GES projelerinin yapımını meşrulaştırmışlardır.

Tarım Alanında Küresel Kapitalizme Karşı, Çiftçilerin Öz Örgütlenmesi

Bizler patronsuz, sömürsüz bir dünyayı bugünden yaratırken, şirketlere karşı mücadele ederken, onlara muhtaç olmamak için üretmek; özgürce ve birlikte üretmek bizler için elzemdir. Bir ürün üreticiden tüketiciye ulaşana dek, yani gıdanın tohumdan sofraya yolculuğu esnasında artan fiyatın arkasındaki sömürüyü biliyoruz. Kırsal ve doğal alanlarda faaliyet alanını genişleterek, yerli yaşamları ve ekolojik bütünlüğü yok eden pazar politikaları, tarım için önemli olan toprakları da kah otel kurarak kah baraj gölleri ile su altında bırakarak kah HES(Hidroelektrik Santral), RES (Rüzgar Enerji Santralleri), GES (Güneş Enerji Santralleri) şeklindeki ekolojik kırım faaliyetleri ile zimmetlerine geçirirler. Endüstriyel tarımla üretici, tüketicinin ihtiyaçlarına yönelik değil, devletin kalkınma planlarının ya da oluşturulan pazarın ihtiyaçları doğrultusunda üretime zorlanmaktadır. Bu yolla şirketleşen kooperatiflerin de, üretici ile tüketici arasındaki bağı kurması beklenemez. Çiftçiliği, her geçen gün ortadan kaldırmaya yönelik yasalar çıkaran, küresel bir politikalar zinciri ile karşı karşıyayız. Şirket tarımcılığını yaşamlarımıza sokan bu kapitalist düzende bizler, tarımda ve sistemin yaşamlarımızı kanserli hücrelere dönüştürme planları yaptığı diğer tüm alanlarda, öz örgütlenmeler ile, halka ulaştırılan besin maddelerinin kimler tarafından, nasıl üretildiğini bilmesine zemin sağlamalıyız.

Dipnotlar için, www.patikaekoloji.org'a bakabilirsiniz.



SOKAK HAYVANLARI ve TECRİT

Berkay Tartıcı

Yalıtma ve tecrit, son dönemlerin en belirgin cezalandırma yöntemine dönüşmüş durumda. Köken olarak, Avrupa çıkışlı olan bu iktidar refleksi belki de son 20 yıldan beri konuşulmaya başlanmış fakat 2000 yılında, hapishanelerdeki devrimcilere yönelik olarak gerçekleştirilen "Hayata Dönüş Operasyonları" vasıtasıyla gerçekleştirdiği F tipi hücreler bu topraklarda da özellikle devrimciler hedef alınarak 15 yıl kadar önce uygulanmaya başlanmıştır. Buradaki amaç, "devlet ve kapitalizm" için tehdit yaratanları "yaşamdan soyutlayarak" fikirlerini hasıraltı etmek ve dışarıda kalanları da bu şekilde tecride alarak onları bu "zararlı fikirlerden" uzak tutmak olmuştur!

Şimdi de iktidarlar benzer bir refleksi kendisini rahatsız eden diğer "ötekilere" de uygulamaya başlamıştır. Bunların adı F tipi olmasa da, yoksullar için, kentlerin dışındaki "toplu konutlar" olurken sokak hayvanları için de "barınma merkezleri" olmuştur.

Kentin Ötekileri

Bildiğimiz anlamda kentler, kapitalizminin bir projesi olarak ortaya çıkmıştır ve zaman içerisinde, sistemin ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürülerek çeşitli şekillere sokulmuştur.

Kimi zaman fabrikaların etrafında kurulan şehirler, kimi zaman tüketim mabetleri merkeze alınarak, biçimlendirilmiştir. Özellikle son yıllardaki kentsel dönüşüm projelerinde; üretilen projelerin dışında kalan "canlı yaşam"ı, hep şehrin dışında, merkezden uzakta tutulmaya çalışılmıştır. İşçiler, işsizler, çocuklar, kadınlar, "suçlular" ve sokak hayvanları çeşitli yollarla çeşitli yalıtım alanlarına taşınmıştır. Avrupa tarzı banliyöler, tımarhaneler, hapishaneler ve hayvan barınakları bu yüzden kentin ötesindedir ya da ötesine taşınmaya çalışılmaktadır. Çünkü sterilizasyon, kapitalizmin yeni yüzünün olmazsa olmazıdır! Şehirleri kapitalizmin bu yeni yüzüne uygun hale getirmek için yapılan "kentsel dönüşüm projelerinden", sokak hayvanlarının payına düşen, "modern hayvan barınakları", başka bir deyişle sokak hayvanlarının "F Tipi" tecrit ve yalıtım merkezleri oluyor!

"Beş yıldızlı otel gibi köpek barınağı" açıklamalarıyla medyaya servis edilen Kısırkaya, Sarıyer'de 720 hektarlık bir alanda 20 bin sokak köpeğini kapatabilecek bir kapasiteye sahip. Dar hücrelerin ve kimi koşulların olduğu yapıya ulaşım neredeyse imkansız. Deniz kıyısında dik bir yamacın üzerine kurulmuş olması da, yağışlarda su baskını ve sel riskini arttırıyor. Yani kurulan tesisin 5 yıldızlı otelle tek or-





tak noktası deniz kıyısında olması iken, onu bir toplama kampından farklı kılan tek şeyse gaz odalarının ve fırınlarının olmaması!

Dünya "Kupa"sından, Kan İçmek!

Bilmem hatırlar mısınız? Taksim - Gezi isyanı sürecinde, devlet erkani büyük bir heyecan içerisinde, olimpiyat oyunlarını bu coğrafyaya getirme derdine düşmüştü. Hem de bu zamana kadarki iktidarların harcadığı çabanın kat kat üstünde çaba harcayarak. Buradaki niyeti iyi okumak gerekir. Böylesine büyük bir spor organizasyonu gittiği yere elbette çok büyük bir rant getirecektir. Reklam gelirleri, sponsorlar, konaklama ve yiyecek içecek gelirleri bir kenara konulursa , "Olimpiyatlar", "Dünya Kupası", "Avrupa Futbol Şampiyonası" ayarındaki büyük organizasyonlar bir fırsat daha getirir iktidarlara: O da "Kentsel Dönüşüm"dür. Çünkü böylesi dönemlerde her şeyi yapmak mübah olur. Mahallenizin ortasına kocaman bir stadyum kurulabilir, eviniz yıkılıp yerine bir AVM ya da otel yapılabilir ya da geçtiğimiz günlerde Bakü'de olduğu gibi

"2015 Avrupa Olimpiyatları" bahane edilerek, şehirdeki tüm sokak hayvanları toplanıp yakılarak katledilebilir! Tabii ki bu sadece Bakü'de değil, bu ayardaki spor organizasyonlarının tamamında karşılaştığımız bir şey. Bu organizasyonların gerçekleştirildiği bir çok yere gidin, emin olun bu gittiğiniz yerlerde, ortadan kaybolan mahallelerin, evinden edilen insanların ve katledilen sokak hayvanlarının hikayesini dinleyeceksiniz.

Tarih boyunca, fiiliyata bakmaksızın varoluşları devletler ve kapitalistler tarafından bir suç unsuru olarak görülen birçok topluluk ve birey vardır. Muhafifler, deliler, Yahudiler, Romanlar, Kürtler, Ermeniler, eşcinseller vb... gibilerinin yalıtılması için "göz önünde" olmaları yeterlidir. Bu ötekiler, toplama kamplarına, sınır ötelere, tımarhanelere ya da F Tiplerine kapatılıp varlıklarının "topluma zarar vermesi" engellenmiştir. Bugün de benzer bir şey, herhangi bir fiiliyatta bulunmamalarına rağmen sırf varlıkları insan merkezci ve kapitalizmin steril algısına uymadığı için sokak hayvanlarına uygulanmaktadır.



Viviseksiyon Kozmetik

Günce Akpınar

Kürkü için derileri diri diri yüzülen rakunlar, arenalarda mızraklanan boğalar, kültür balıkçılığı ile çeşitli kimyasal ilaçlarla zehirlenen balıklar, yaşam alanlarında insanlığın ilerlemesi, genişlemesi için talan edilen tüm canlılar.

Birçok hayvan türü yok olma tehlikesi içerisindeyken, kapitalizm durmaksızın insanlığın hizmetine yeni bir şeyler sunmaya devam ediyor. Hayvanlar insanlığın hizmetinde var olan canlılar olarak görülüyor. Zira kapi-

talizmin dişlilerinin kimleri öğüttüğünü bildiğinden, yapılan hayvan deneylerin amacının sunulduğu gibi insanlık yararına değil (Burada insanlık yararına olması durumu olumlanmamaktadır.), kar amacıyla yapıldığı da bilinmektedir. Kapitalizm için; üretilecek olan raflarda yerini alacak bir maldır. Üretim ünitelerinde özel olarak yetiştirilen hayvan denekler de, tıpkı fabrikalarda seri biçimde üretilen ürünler gibi üzerinden kar edilen birer maldır. Neredeyse bütün enstitüler hayvan deneyleriyle yaşar ve kar eder. Bilim insanları, labo-

ratuvarlar, yetiştiriciler, satıcılar, yem ve kafes üreticileri... Hepsi için hayvanların acıları ve ölümleri paraya dönüşmektedir.

Hiçbir zaman kullanmayacağı bir şampuanın veya rujun, insanlar için güvenli olması adına kaç tavşan öldü? AB'de ortalamayılıkrakam 38.000 tavşan. 2005 yılında ABD'de 1.2 milyon hayvan deneylerde öldürüldü. Bunların %90'ı fare olarak kayıtlara geçti. Dünya genelinde yıllık 100 milyon hayvandan bahsediliyor. Günde 274.000 hayvan! Rakamlar böyle uzar gider...

Deney hayvanlarının bir çoğu ilaç ve kimya sanayinde kullanılmaktadır. Bunu takiben temel araştırmalar, gen tekniği, kozmetik gibi sektörlerdeki, sömürülmeleri ile devam etmektedir. Nitekim insan sağlığı, yani hastanın sağlığı öncelikli olmaktadır.

Bir göz kaleminin, rimelin içindeki koruyucunun, sizin gözünüzü tahriş etmeden, zarar vermeden, nasıl kullanımınıza sunulacağına tavşanlar, fareler üzerinde yaralar açılarak bakılmaktadır. Kozmetiklerin içerisindeki kimyasalların deri üzerindeki etkileri hep hayvanların üzerinde test edilmektedir.

Kozmetik Endüstrisinin Uyguladığı Hayvan Deneyi Yöntemleri Draize Testleri

Draize testi, 1940'larda, ABD Gıda ve İlaç İdaresi çalışanlarından J.H. Draize'in, tavşanların gözlerine sıkılan bir maddenin ne kadar tahriş edici olduğunu belirleyen bir derece geliştirmesiyle kullanılmaya başlandı. Bu testlerde hayvanlar genellikle sadece başlarını dışarıda bırakan aletlere sıkıştırılıyor. Böylece hayvanın gözünü kaşması ya da ovuşturması engelleniyor. Test edilmek istenen madde (örneğin, göz farı, rimel, çamaşır suyu, şampuan v.b.) her bir tavşanın tek bir gözüne damlatılıyor/sürülüyor. Hayvanların alt göz kapağı dışarı çekiliyor ve böylece oluşan çanağa madde konuyor. Sonra göz kapatılıyor. Tavşanlar her gün gözlemlenerek, gözlerinde şişme, çıban, iltihap ve kanama olup olmadığı saptanıyor.

Bazı maddeler o kadar ciddi bir hasara yol açmaktadır ki, tavşanların gözleri bütün temel niteliklerini kaybetmektedir. İris, göz be-

ği, kornea, oluşan fonksiyonel yada yapısal bozukluktan dolayı tek bir dokuya benzemeye başlıyor. Araştırmacılar testin sonucunu etkilememek koşuluyla bazen az miktarda topikal anestezi uygulayabiliyorlar. Bu anestezinin, iki hafta boyunca gözüne kimyasal madde damlatılmış bir hayvanın acısını azaltması mümkün değildir.

LD 50 (Lethal Dose – Yüksek Doz) Testleri

1920'lerde geliştirilen bu testlerde hayvanlara - ruj ve kâğıt gibi yenmeyen maddelerde olmak üzere - çok çeşitli maddeler genellikle boğazlarına soktukları bir tüple yediriliyor.

Standart testler 14 gün süreyle uygulanıyor, ama bazıları 6 ay bile sürebiliyor - tabii hayvanlar hayatta kalırsa... Deney süresince hayvanlarda kusma, ishal, felç, kasılma ve iç kanama gibi klasik zehirlenme semptomlarına rastlanıyor. LD 50, "yüzde 50 öldürücü doz", yani deneye dâhil edilen hayvanların yarısını öldüren madde miktarı anlamına gelmektedir.

Bir maddenin ne kadar zehirli olduğunu belirlemek için "akut oral toksisite testleri" yapılır. En bilinen ve uygulanan akut toksisite testi LD 50'dir. Bu dozu belirlemek amacıyla, belirlenen hayvan grupları zehirlenmektedir. Genellikle, hayvanların yarısının öldüğü noktaya ulaşıncaya kadar hepsi şiddetli derecede hastalanarak yoğun bir acı çekmektedir. Oldukça zararsız maddeler söz konusu olduğunda bile hayvanların yarısını öldürecek konsantrasyonun belirlenmesinin iyi olacağı düşünülüyor ve muazzam miktarlarda madde hayvanlara zorla yediriliyor.

Deneyin tek amacı; maddenin ne kadarının hayvanların yarısını öldüreceğini ölçmek! Ölmekte olan hayvanların acısına son vermek, deney sonucunu etkileyeceği için, tabii ki de söz konusu değil.

Sadece Amerika'da, "birkaç milyon" hayvan bu toksikoloji testlerinde can çekişerek öldürülmektedir. Dermal Toksikite Testleri'nde, ciltlerine madde tatbik etmek amacıyla

tavşanların kürkleri kazınıyor ve madde hayvanın cildine uygulanıyor. Tahriş olan yerlerini kaşımalarını önlemek amacıyla hayvanlar hareket edemeyecekleri kutulara sıkıştırılıyor veya bir boyunlukla bu engelleniyor. Cilt kana-yabiliyor, kabarabiliyor ve soyulabiliyor.

Kapitalizm, tüketicilerde yeni kimyasal ve tıbbi ürünlere yönelik bir güven ve güvenlik duygusu uyandırmayı amaçlamaktadır. Bu amacın hayata geçirileceği yegane yerler enstitülerdir. Yapılacak araştırmalarda kullanılmak üzere, enstitülerde üretilmesi amaçlanan saf ırk araştırmacıların hizmetine sunulmaktadır. Hayvan deneyleri böylece bir Alibi fonksiyonu gösterir. Birçok deney bilimsel merak, araştırmacı güdüsü ya da önem kazanma hırsından dolayı yapılır. Akademik ünvan almak için hayvan deneyleri modadır. Bilimsel dergilere mümkün olduğunca çok yayın verme arzusu bir çok araştırmacıyı sürekli sapkın deney yönergelerine yöneltir.

Laboratuvar teknisyenlerinin bilim için uydukları değişmeze yakın "altın kuralları" çerçevesinde hayvan deneklerini gözden çıkarmakta tereddüt etmemektedirler. Uygulanan işlem sona erdiğinde, kullanılan hayvanın yaşamasına veya insancıl bir yöntemle öldürülmesine teknisyenler tarafından karar verilir. Bu kararı veren "uzman" teknisyenler; "gönüllü teknisyenlerin hayvan sever olmaları" şiarına da sahiptir! Eğer hayvanda ağrı veya sıkıntı devam edecekse, sağlıkla ilgili diğer parametreler normale dönse bile, hayvan canlı kalmamalıdır. Boşa çıkarılan denek hayvan çöplükteki yerini almaya doğru ilerlerken yerine, daha o hayattayken kendisinden, suni aşılama süreçleri ile doğurtulan diğer yavruları geçirilecektir. Buna en güzel örnek belki de Dolly'dir. Tam tamına 277 deneyden sağ çıkan, klonlanmada bir dönem bilim çevrelerinin gözdesi olan Koyun Dolly, tabii tutulduğu testlerin vücudunda bıraktığı yorgunluk ve hastalıklardan ötürü, 2003'te, 6 yaşındayken yaşamı sonlandı!

Tüm yaşamları, toprağa değmeden, yapay ışıklar altında sömürülen bu denek hayvanlar, yeri geldiğinde, yani aslında sömürülmeyle ilişkileri çıktığında yaşamları direkt müdahale ile sonlandırılır.

Deney hayvanları üzerinde yapılan çalışmalar, yüksek oranda kolesterol ve hayvansal yağ içeren bir beslenme biçimiyle kalp ve damar hastalıkları arasında anlamlı bir ilişki göstermiyordu. Bu nedenle pek çok insan kolesterolün ve hayvansal yağların zararsız olduğunu düşünerek yanlış beslenmeye devam etti. Denek hayvanlar üzerinde zararlı bir etkisi olmamasından ötürü, kesin kanserojen bir madde olarak bilinen asbestin insanlarda yarattığı hastalıklar yıllarca inkar edilmiştir. Hayvan deneyleri uygulanmaya başladığı günden bu güne dek, büyük-küçük birçok şirketin farklı dönemlerde, piyasaya sürdüğü ilacın "büyük bir kısmı", ortaya çıkan yan etkileri nedeniyle piyasadan toplatıldı ya da yeniden geliştirildi. Bu yan etkiler arasında ölümle sonuçlanan kalp ritim bozuklukları, kalp krizi, karaciğer yetmezliği, inme, solunum durması, böbrek yetmezliği ve felç gibi hastalıklar bulunmaktadır.

Sonradan vücutlarının görünüşünde değişime gitmek isteyen, kapital sistemin algısına yenik düşmüş olan bireylerin, değişimlerine giden yoldaki kurtarıcı rötuşlama malzemelerinden olan kozmetik ürünler ağı, zaman içerisinde olmazsa olmaz bir ihtiyaç olarak gösterilmektedir. Neredeyse kullandığımız birçok paketli, ambalajlı ürün, viviseksiyon kozmetik üzerinden önümüze gelmektedir.

Kapitalist işleyişte, her şeyin kâr ve rekabet ilişkisi içerisinde değerlendirmesi, var olan her şeyin ele geçirilebilir, tüketilebilir bir nesne olarak görülmesi, var olan tüm yaşam formlarının bir araç olarak algılanması, kapitalizmin binlerce tanımlarından birisidir. İnsanların sağlığını bizzat sistemin kendisinin bozduğu, insanların sağlıklarına tekrardan kavuşmasına vesile olması iddiası ile piyasaya sürülen ilaçlarla, toplumun dayattığı güzellik-yakışıklılık algısıyla kullanılan bin bir çeşit kokulu sabunlar, vücut jelleri, losyonlar, kremler, parlaticılar... Aslında asıl sorun; laboratuvarlarda, "bilime hizmet" şiarıyla tam bir kıyım yapan insanlardan da ziyade, yeri geldiğinde yavaş, yeri geldiğinde hızlı bir ölüme sebebiyet veren, hep "daha fazlası" üzerinden kendini var eden bireyler oluşturan, bencillığe dayalı bireyselliği aşılaman, kirli çıkar politikalarına uyumlu bireyler yaratan, yaşamları sonlandıran, bu sistemin, kapitalizmin kendisidir.



Kentsel Talan Projeleri KANSEROJEN MADDE İÇERİYOR





Emircan Kunuk

Devlet iktidarının ve kapitalist rant çevreleri şirketlerin "kentsel dönüşüm" adını verdiği ve özü itibarıyla kentleri soylulaştırma, kent yoksullarını ise şehirlerin merkezinden öteleme amacı taşıyan proje, 2012 yılı ekim ayında resmen başlamıştı. İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere coğrafyamızdaki neredeyse tüm şehirleri kapsayan "Kentsel Dönüşüm Projesi" kapsamında devlet, inşaat şirketleri ve bu sektörle bağlantılı şirketler önemli bir rant paylaşımı içindeler. Devlet ve şirketler tarafından bu söz konusu rant paylaşımında kentlerde yaşayan yoksul insanların evlerine "acele kamulaştırma" adı altında neredeyse yok pahasına el konuyor.



Devlet iktidarının ve kapitalist rant çevreleri şirketlerin "kentsel dönüşüm" adını verdiği ve özü itibarıyla kentleri soylulaştırma, kent yoksullarını ise şehirlerin merkezinden öteleme amacı taşıyan proje, 2012 yılı ekim ayında resmen başlamıştı. İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere coğrafyamızdaki neredeyse tüm şehirleri kapsayan "Kentsel Dönüşüm Projesi" kapsamında devlet, inşaat şirketleri ve bu sektörle bağlantılı şirketler önemli bir rant paylaşımı içindeler. Devlet ve şirketler tarafından bu söz konusu rant paylaşımında kentlerde yaşayan yoksul insanların evlerine "acele kamulaştırma" adı altında neredeyse yok pahasına el konuyor.

Kentsel Dönüşümde Kanser Riski

Yukarıda saydığımız gerçeklikler, devletin, iktidarı ve şirketlerle içerdiği muazzam rant nedeniyle (7 milyon bina elden geçirileceği 400 milyar dolarlık olduğu söylenen) "hayati önem" verdiği projeye alakalı, genellikle kamuoyunda konuşulan ve görünen noktalar. Bu olgularla birlikte aslında meselenin sağlıkla ilgili boyutları da var. Isı yalıtımında dayanıklı bir madde olması sebebiyle binaların yapımında önceleri inşaat kumuna karıştırılarak, sonralarda ise dış cephe kaplamalarında da kullanılan asbest maddesi, içerdiği kanserojen etki nedeniyle bu aralar bina yıkımları ile de gündelik yaşamımızda olan kentsel dönüşümün sağ-

lığa karşı oluşturduğu tehdidi ortaya çıkarıyor. Yapıların dinamitle ya da klasik olarak yıkımları sonucunda binanın inşaat içeriğinde kullanılan asbestin havaya yayılmasıyla civarda yaşayanlar tarafından solunması sonrası maksimum 10 yıl içinde belirtilerini olgunlaştıracak olan akciğer kanseri vakalarına yol açması söz konusu.

Birinci Derecede Kanserojen: Asbest

Asbest, 19. Yüzyılın ikinci yarısından sonra, ısıyı ve elektriği yalıtması, sürtünme, asitlenme gibi dış etkilere dayanıklı olmasının keşfedilmesiyle özellikle inşaat alanında tersanelerde yoğun olarak kullanılmaya başlandı. Ancak bu "sihirli mineral", 20 yüzyılın ikinci yarısından itibaren sağlığa önemli zararlar veren bir kanserojen madde olmasının tespitiyle, "öldürücü toz" olarak anılır oldu 1960'ların sonlarına doğru Fransa ve İngiltere'de asbeste bağlı 120.000 akciğer kanseri vakası teşhisi konuldu. Bu tespit sonucunda asbest kullanımı ülkelerde yavaş yavaş azaltılır ve kontrollü bir şekilde sonlandırılırken, (Avrupa devletleri kesin olarak 2000 yılında sonlandırdı.) yaşadığımız coğrafyada bu "sonlandırma" tarihi 2011 yılını buldu. Yukarıdaki cümlede sonlandırmayı tırnak içinde kullandık çünkü asbestin, ucuz ve kolay ulaşılabilir olması nedeniyle hala yaygın bir biçimde kullanıldığı bir gerçek. 2010 yılı sonrası, maddenin dünyadaki en büyük ihracatçısı durumundaki Rusya'dan 500 bin ton asbest alındığı biliniyor.

Kullanıldığı bir çok iş sektöründe çalışanları maruz bıraktığı ,etkileri belki on yıllar sonra ortaya çıkan sonuçlar sebebiyle asbest , meslek hastalıklarına da yol açıyor. İnşaat sektörü dışında kullanıldığı bir çok alanın yanı sıra tersane sektöründe de kullanılan maddenin gemi söküm işlemleri sırasında ortama toz halinde salınımı sonucu tersane işçileri ve hatta ailelerinin sağlığını da ciddi anlamda tehdit ediyor.2007 yılında babasının iş elbiselerinden dolayı asbeste maruz kalarak kanser teşhisi konan ve İngiliz devletine tazminat davası açarak kazanan bir tersane işçisinin kızı bu duruma en bariz örnek teşkil ediyor. Şu anda kent sel dönüşüm projesi kapsamında bina yıkımları ve inşaatlarında çalışan ya da çevrede yaşayan insanları düşündüğümüzde asbestten kanyaklı tehdit için önümüzde önemli bir veri durduğunu görebiliriz.

Asbest Kullanımının Sınırlandırmasına Şirketlerin Engeli

Aslında 1890'lı yıllarda zararları belirlenmesine karşın maddenin kullanımına sınırlandırma yaptırımı uygulanmasının 1950'li yılların sonrasına kalmasındaki en önemli etken şirketler. Asbest sanayiindeki büyük şirketler, Kanada, Rusya gibi asbest üreten devletler başta olmak üzere hükümetler ve onların aracılığıyla uluslararası denetleme kuruluşları üzerinde bir dizi baskı politikası hayata geçirdi.1929 yılında Belçika Eternit ve İsviçre Eternit şirketleri ortak çıkarlarını korumak ve asbeste dair küresel anlamda lobi faaliyeti yürütmek üzere Uluslararası Asbestli Çimento Derneği'ni kurdular. Dernek bünyesine daha sonrasında İngiliz asbest şirketi Turner and Nawall LTD. başta olmak üzere birçok şirket katıldı.Bu dernek temel olarak devletler ve hü-

kümetler bazında "asbestin güvenli kullanımı" odaklı bir lobi faaliyeti yürüttü. Derneğin küresel ölçekte sürdürdüğü lobi çalışmasının aslında sonuç getirdiği de söylenebilir .1938 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) "Meslek ve Sağlık Ansiklopedisi'nde" asbest-kanser ilişkisini gündeme getirmesine karşın, asbeste ilişkin ilk düzenlemesini ancak 48 yıl sonra 1986 yılında yapmıştır .

Coğrafyamızda Durum:STK'ların Girişimleri, Devletin Bilindik Yaklaşımı

Kentsel dönüşümün başlaması sonrası medyaya ve internete düşen ,asbestin içerdiği sağlık tehditi ile ilgili haberler sonrası birtakım meslek örgütleri ile işçi sağlığı kuruluşlarının konuyla ilgili bazı girişimleri oldu. Aslında bir önceki paragraftaki tarihsel dönemlere bakıldığında coğrafyamızda asbeste dair farkındalığın oluşmasının gecikmiş olduğunu söylenebilir. Düzenlenen panellerde maddenin yapılarda kullanımı ve bu yapıların yıkımı sonucu havaya salınımından doğacak sağlık sorunları konuşuldu. Yıkımlar esnasında asbestin , korunaklı giysiler giymiş işçilerce uygun bir ortamda ayrıştırılıp sonrasında imha edilmesi yönünde ilgili bakanlığa yönelik önerilerde bulunulmasına karşın bakanlıktan verilen cevap, Çernobil ve benzeri olaylardan aşına olunan devlet pişkinliğini hatırlatıyordu. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan verilen tek cümlelik "net" yanıtta , "Asbest kullanımıyla ilgili ellerinde hiçbir veri bulunmadığı(!)" belirtiliyordu. Asbestin insan sağlığındaki olumsuz etkilerinin en az 10 yıl sonra ortaya çıktığı gerçeği önümüzde

Asbest, 19. Yüzyılın ikinci yarısından sonra ,ısıyı ve elektriği yalıtması, sürtünme, asitlenme gibi dış etkilere dayanıklı olmasının keşfedilmesiyle özellikle inşaat alanında tersanelerde yoğun olarak kullanılmaya başlandı. Ancak bu "sihirli mineral", 20 yüzyılın ikinci yarısından itibaren sağlığa önemli zararlar veren bir kanserojen madde olmasının tespitiyle, "öldürücü toz" olarak anılır oldu 1960'ların sonlarına doğru Fransa ve İngiltere'de asbeste bağlı 120.000 akciğer kanseri vakası teşhisi konuldu.

dururken, devletin bakanlığının verdiği bu "net yanıtla" kastettiği "verinin" ne olduğunu ve devletin rant, sömürü ile yaşamlarımız arasında tercihini hangisinden yana kullanacağı yönünde bizlere iyi bir fikir veriyor.

Çevreci ve Sürdürülemeyen PROJELER

Belen Yıldırım

Açılan kanallar, savaşlar, nükleer denemeler ve atıklar. Petrol sondaj istasyonları, yapay adalar, deniz üstünde yükselen oteller, köprüler, sanayi atıkları, evsel atıklar, trol ve kaçak avlanmalar. Liste uzatılabilir.

Denizler; yaşadığımız yüzyılın altın madenleri tabiriyle boşuna anılmıyor. Altın madenlerinde yaşanan 'tükenişi' bir gün denizlerde de yaşayacağımız aşıkardı. 2050 gibi yakın bir zamanda balık türlerinin çoğunun tükeneceği, denizlerdeki canlılık oranının zaten hali hazırda hızla düştüğünü anlatıp duran kara bir senaryo çizilmekte ekranlarda dönen 'yeşil ekran' kuşaklarında!

Bu büyük ve müdahale edilmemesi halinde sürekliliğini koruyan madenin ve onun yarattığı büyük pazarın farkında olan devletler ve STK'lar, 2000'li yıllar itibarıyla çeşitli projeler ortaya koydular. Yok olan türler ve biyolojik çeşitlilik maskesi ardında sürdürülebilir balık stokları, "sürdürülebilir ekonomi, sürdürülebilir balıkçılık, sürdürülebilir turizm" gibi, paranın ekonomisi temelli amaçlarını dile getirmeye başladılar.

Çare; Kurulan Koruma Alanları

Özellikle Akdeniz'de yoğunlaşan koruma alanları yaratma projeleri, başta AB sonra devletler ve STK'ları memnun etme yükümlülüğündedir. Bu noktada kodamanlara az önce bahsi geçen 'sürdürülebilirlik'lerden bahsederken, yerel halklara 'türlerin devamlılığı, bizim devamlılığımız, birbirimiz için varız' propagandasını yapar. Türlerin devamlılığı ve deniz sağlığını hedef eden projeler radikal kararlar almayı ve uygulamayı gerektirirken, bahsini ettiğimiz projeler esnek şartlar çerçevesinde de değişimin mümkün olabileceğini iddia eder. Projenin programlanma süreci bitirilirken, süslü bir iki açıklama, akademik bir raporla bu şirketler kendilerini aklar. İsmi değişse de, bir önceki sürecinde iyi pazarlanarak yerel halkın ve gönüllülerin güvenini sağlayan proje için artık paranın ekonomisi çok daha meşru bir zemindedir.

Oluşturulan ciddi projeler, projeleri ortaya koyanların "çevreci", insan merkezci anlayışlarının kurbanı olup ekolojik uyumun ve gerçek bir dönüşümün önüne geçmektedir.



Mesele "sürdürmeye" geldiğinde narin ayakları, toprakta parçalanan, kumda yanan; gönlüllük esasını içinde kayborduğu kapitalizmde kaybetmiş karakterler yaratmaktan öteye gidememektedir.

Türlerin Devamlılığı Mı, Pazarın Devamlılığı Mı?

Torre Guaceto'nun balıkçıları, deniz türleri ve yaşam ortamlarına en az hasar verecek balık avlama aletini bulmak için bilim insanları ile beraber çalıştılar ve haftada sadece bir kere avlanmayı kabul ettiler. Bugün, Hırvatistan'ın Lastovo Tabiat Parkı dâhil olmak üzere, birçok başka ülkeden balıkçıyla öğrendiklerini paylaşıyorlar. Haftada bir kere avlanma ve uygun avlanma aletlerini aramak, "verebildiğin kadarını ver, ihtiyacını kadarını al" ilkesine uysa dahi, var olan çalışma ekolojik

değil de ekonomik temeller üzerinde yükseldiğinden haftada bir avlanmanın miktarını asla açıklayamayacaklar.

"Sürdürülebilir Turizm", "Sürdürülebilir Balıkçılık" kapitalistlerin kendi neden oldukları ekolojik yıkıma karşı, ekolojik yıkımı sürdüren hatta kat be kat arttıran yeni projeler üretmeleridir. Kısacası bu kapitalizmin yeni, sahte yüzüdür. Ekosistemi değil, ticareti temel alan sistemleri araştıran ve ticaretin gelişimi noktasında denizel canlıları 'koruyormuş' gibi yapıp, onları sadece bu amaç uğruna kullanmaya odaklanmış sistemleri kurgulayan, projelendiren yöntemlerdir. Bu tür projelerde amaç; sermayenin ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamaktır.

Dipnotlar için, www.patikaekoloji.org'a bakabilirsiniz.



Kapitalizmin Oyunu

Hakan Gültürk

Milyarlarca yıllık yaşama süresinde canlılar, birçok iyi ve kötü (insancıl bir tanım olarak) şeyi deneyimlemiş; insanlar ortaya birçok 'şey' çıkarmıştır. Bazıları tarafından bu deneyimler bir kopuş haline getirilme çabası içerisinde olsa da, düşünen hayvanlar suyun yönünü değiştirmeye çalışsa da su akıp yolunu buluyor aslında.

Eğlenmenin Değişimi

Tüm bu değişim çabası içerisinde, değişimin sorgulanma durumu çok kritiktir. Eğlencenin değişimi de bu konuya dahildir.

Eğlenmek her ne kadar insanlar için yorucu, masraflı, ekstrem hale gelse de; eğlencenin çok başka durumları da vardır esasen. Bir köpeğin kar yağdığında deli gibi oynaması gibi ya da bir ineğin ahırdan çimenlere çıktığında çifte atması gibidir eğlence. Buna benzer olarak şehirde yaşayan beş-altı yaşlarındaki bir çocuğun, annesinin elini tutmuş halde, çimenlerin üzerinden geçerken onlarca arabanın motor sesleri arasında zıplayıp gülümsemesidir. Bir de otobüste yolculuk yaparken dört-beş yaşlarındaki bir çocuk annesinin, kucağında ağlayan çocuğuna susması için çantasından çıkarıp tablet bilgisayar vermesi ve susmasını, iyi

vakit geçirmesini beklemesi vardır. Ama sonuç hüsrandır, çocuk ağlamaya devam eder. Çünkü o cihazın içerisindeki savaş oyunu topraktan, vicdandan ve havadan uzaktır. Seksek oynamak için yere çizgi çizen ya da misket oynamak için topuğuyla toprağa delik açmaya çalışan çocuğun çabası yoktur.

Günümüz eğlenme yöntemlerinde kapitalizmin rolü ne?

Bilgisayar ve konsol oyunları (video oyunları), kapitalizm içerisinde eğlence sektörünün önemli parçalarındandır ve kapitalist yaşamın normalleşmesinde önemli bir yer teşkil ederler. En basit örnekten yola çıkarsak; *The Sims* adlı bilgisayar oyunu bir strateji-hayat simülasyon oyunudur. Bu oyunlarda bir karaktere sahip olursunuz ve o karakterin yaşamını sürdürürsünüz. Sahip olduğunuz sanal karakteri evlendirip çocuk sahibi yaptırabilir, bir iş, ev, araba sahibi olabilir, mağazalara gidip alışveriş yapabilir ve indirimlerden faydalanabilir, manikür ve pedikür yaptırabilir, kişisel özelliklerinizi değiştirebilirsiniz. Bunun dışında aklıktan ölme ihtimaliniz de hep vardır. Bu noktada oyuna ideolojik olarak baktığımızda kapitalist toplumların sanal ortamdaki simülasyonu olduğunu görürüz. Bu ve buna benzer durumlar oyunlara işlenerek hedef kitleye ulaştırılır, devlet ve şirketler var olabilmek için bunu bilinçli olarak yapar.

Daha da basite indirirsek; ilk video oyunlarından olan *Space Invaders* adlı oyunda size gösterilen hedefleri vurmaya çalışarak oyun içinde var olmaya çalışırsınız. Bu durum var olma gerçeğini kişide farklı şekilde normalleştirir. *Super Mario* oyununda ise oyunda ilk başta bir su tesisatçısıydınız ve daha sonra belli engelleri aşarak bir kadını, prensesi kurtarırsınız. Bu noktada aslında kurtardığınız bir prenses değil; esir alınıp pasifize edilmiş bir kadındır. Tekrar, biraz daha ilerilere gidersek; *Age of Empires* oyununu görürüz. Bu ve bu tarz strateji/simülasyon oyunlarında bir köye, halka, belirli bir alana sahip şekilde başlırsınız. Oyunun yöneticisi, stratejisti ve savaşçısı sizsinizdir. Doğadaki kaynakları sömürerek yeni binalar, durmadan çalışacak insanlar ve savaşçılar üretirsiniz. Güçlü olduğunuzu düşündüğünüzde rakibinize savaş açarsınız.

American's Army oyununda ise kullanıcı oyunda kendisini bir amerikan askeri olarak bulur ve kendisine verilen görevleri yerine getirir. Bu da militarist ideoloji içermesi açısından belirgin bir örnektir.

Kapitalistlerin elinde olan, yeni çıkan ve çıkmış oyunlardaki kahramanlar Arap ya da İslam ülkelerini karşısına alarak savaşır ve ölenler hiçbir zaman amerikan askeri olmaz çünkü o 'kahraman'dır. Diğer yandan ideolojik gruplarında çıkardığı oyunlar vardır. Bu oyunlar karşı fikrin ve görüşlerin çürütülmesi ve kötü durumların ön plana çıkarılması esas alınır. Bunun bir örneği *The Bushgame*'dir. Bu oyunda kullanıcı Bush hakkında bilgi sahibi olurken onun yaptığı politikaları da öğreniyor.

İnsanların elinden düşürmediği bilgisayarlar ve telefonlarla birçok birey bilgiye ulaşımını sağlayarak, arda kalan zamanlarda eğlenmek için oyunları tercih ediyor. Cep telefonlarında 'sayıları iğne gibi saplama, kuş zıplatma, şeker patlatma, köylere saldırma' gibi oyunlar kişiyi kapitalizmin boğucu hızından sıyırmak yerine, kendi içinde hızı, rekabeti ve şiddeti daha da meşrulaştırıyor ve gerçeklikten uzaklaştırıyor.

Amaçlanan yalnızca eğlendirmek mi?

Çoğunlukla oyunlar kişilere ilk başlarda ücretsiz veya sunuluyor. Oyun oynandıkça dikkat dağıtılıyor, keyif alınıyor ve zamanla kişinin karşısına zor aşamalar çıkıyor. Bu durumdan zorlanan kullanıcıya oyun şirketi ek özellikleri ve rahat oynanabilirliği sunuyor ve bunlara belli bir ücret biçiyor. Sonrasında 'sosyal' olduğunu zanneden kullanıcıların oynadığı ortak oyunlarda bir rekabet ortamı doğuyor (Facebook gibi ağlar sayesinde). Bu rekabet ortamından nemalanan ise yine eğlence kültürünü metalaştıran büyük oyun şirketleri oluyor.

Bir ideolojik araç olarak oyunlar; şirketler ve iktidar aracılığıyla kendini yaş farkı gözetmeksizin bireylerin zihnine nüfuz ediyor, doğayı ve canlıları gerçeklikten uzaklaştırıp, kendi kontrolü altına alabileceği bir meta olarak öğretip savaşı ve şiddeti meşrulaştırıyor, bireyi yalnızlaştırıyor.

Dünya Yanarken

İnkâr Etmek İçin Yapabileceğiniz 50 Basit Şey

Günce Akpınar

kesin Yapabileceği 365 Şey gibi kitaplara ve yazılara gönderme yaparak, bu geçici ve anlık çözümlerin yaşamın devamını değil, sistemin devamını sağlamak amacıyla üretilmişinden bahsediyor!

Hikaye iki ana karakter üzerine oturtulsa da, zengin bir karakter skalasına sahip. Kitapta kimler yok ki? Sürekli "tasarruf" tedbirleri üzerinden düşünen Bananabelle ve onun "dahice" önerilerinin işe yaramaz olduğunu ve asıl sorumlunun kapitalizm ve dünyadaki devletler olduğunu söyleyen arkadaşı. Deneylere maruz bırakılan hayvanlar; yaşam alanları çalınan vahşi hayvanlar;

"Tasarruflu ampuller", "A sınıfı enerji etiketli beyaz eşyalar", "geri dönüşüm", "imza kampanyaları", "bağış kampanyaları", "ağaç dikme etkinlikleri", "ekolojik kredi kartları"... İşte alın size "yeşil kapitalizm" alın size "ekolojik kapitalizm". İşte alın size kapitalizmi devirmeden, tüketim alışkanlıklarını değiştirmeden, "yanmakta olan dünyayı" kurtarma reçeteleri.

Stephanie McMillan ve Derrick Jensen'in beraber yazdığı "**Dünya Yanarken İnkâr Etmek İçin Yapabileceğiniz 50 Basit Şey**" tam da yukarıda bahsettiğimiz şeyi anlatıyor.

Kitap, "*Dünyayı Kurtarmak İçin 20 Formül*", "*Küresel Isınmayı Durdurmak İçin Her-*

vejeteryanlar; veganlar; meditasyon yaparak dünyayı değiştirebileceğini sanan yalnız kahramanlar; para toplayıp, dilekçeler göndererek şirketlerden ve devletlerden merhamet dileyenler; devlet başkanları; dünyayı yemek için yeryüzüne inen istilacı uzaylılar; aynı dünyayı yemeye çalışan kapitalistler...

Aslında kitap, farklı bir coğrafyayı kendine mekan edinse de, çok aşına olduğumuz bir hikayeden bahsediyor. Nükleer santraller, HES'ler, madenler, taş ocakları, kentsel dönüşüm projeleri ile yaşamı talan edenlerle bu saldırılara dere olup akarak, toprak olup tutunarak, rüzgar olup eserek insanıyla, hayvanıyla, yani yaşamın tüm gücüyle direnenlerin hikayesini anlatıyor!



Metehan Yanık

Etrafına baktı, gözlerini açtığı karanlık sokakta ağzındaki kuruluğu giderecek bir kaç damla su aradı. Çöpte bulduğu boş şişelerdeki çamurlu su damlaları biraz olsun enerjisini yerine getirmişti. Daha dün gibiydi musluklarından olanca tazyikiyle akan suların sesini duyduğu günler. Doğruldu, gökyüzüne baktığında gökdelenlerin aydınlatmalarına karışan helikopterlerin ışığı yüzüne vurdu. O an aklına geldi. Takım elbiseli bir grup adam tarafından dövülüp sokağa bırakılmadan önce, bu gece içme sularıyla ilgili büyük bir eylem yapılacağını okumuştun.

Yaşadığı mahalle, önce kentsel dönüşümle, sonra da kesilen sularla iktidarların kısılcasına alınmış yoksul insanların yaşadığı bir yerdi. Yaşam kaynaklarının birdenbire en değerli şey haline geldiği insanlar tahammül sınırlarını aşan normalleştirme çabalarını hazmedemeyecek hale gelmişlerdi.

Düşünmeye başladı...

Devletler ve şirketlerin zihinlerindeki bitmek tükenmek bilmeyen kar hırsıyla, altlarında yorulmayan iş makineleriyle köylerine, beldelerine saldırmaya başladıkları günler geldi önce aklına. Bahçelerimizin yanından sakın sakın akan deremizin yerini alan kocaman boruların geldiği gün başladı her şey diyordu kendi kendine. Meşrubat yapılacak diye kurutulan göllerimiz geldi ardından. Korktuk, sabrettik, evlerimizde çatıya akan yağmur suyunu biriktirdik diye gelen cezalar tetikledi bazılarımızı, bazılarımız çoktan sokaklara dökülmüştü yaşamı için.

Kardeşçe yaşadıkları toprağa, suya havaya kast eden eller... Dillerinde riyakar birer müjdeyle gelen hidroelektrik santrallerinin karşısına, kendisine yaşam savunu-

cuları diyen insanlar çıktığında önce tüm bu olan bitene anlam verememişti etrafındakiler. İnşaatı bittikten sonra kuruttuğu topraklarında artık meyve yetişmediğinde, "bu büyük kazanç kapısından" nemanın sadece o santrallerin arkasında duran yalancılar olduğunu anlamışlardı. Ellerinde büyük şehirlere alınmış yolculuk biletleri ve eşyalarını taşıdıkları valizlerle yabancısı oldukları yaşama adapte olmaya hazırlanan birer Züğürt Ağa, birer Kekeç Salman, birer Maraba olmaya başlamışlardı.* Kapitalizmin ve devletlerin, yaşamın filizlendiği her yerde elindeki baltasıyla önüne çıkan bütün güzellikleri yıktığı gerçeği önce köylerini, ormanlarını ellerinden aldığı insanların arasında yankılandı.

Hafta sonları mahallelerinden çıkıp kenarında top oynamaya gittikleri nehrin yerini alan rüzgar pervanelerini gördükleri an çocukların elinde kaybettikleri heveslerinden başka bir şey kalmamıştı.

Bunlar kafasını meşgul ederken yoluna devam etti. Yüreğinde taşıdığı özgür yaşamın özlemi elindeki taşa dönüştü birdenbire. Karşısına çıkan ilk barikat çocukluk anıları oldu, ikincisi o anıları dahi yaşamamış diğer yüz binlerce kardeşi. Kendi gibi olanlarla birleştiler, birlik oldular. Dereleri, gölleri kucakladılar ardından. Tarihin ölümsüz denilen tiranlarına karşı başlattıkları isyanı yaşamın bütün parçalarıyla paylaşarak büyüttüler. Deresini işletme olarak görenlere karşı ateşini yaktıkları barikatlar çalınan yaşamlarını geri aldıkları yeni bir dünyaya çağrı oldu.

*Nesli Çölgeçen'in Züğürt Ağa isimli filminde, şehre göç etmek zorunda kalan köylüler.



ASFALT
YOLSUZLUKTUR

PATİKA

YAŞAM

SUD

3000

